Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

ТОШКЕНТ ОҚШОМИ

Ўзбекистон Компартияси Тошкент шаҳар комитети ва халқ депутатлари шаҳар Советининг органи

Газета 1966 йил 1 июлдан чиқа бошлаган. ◉ № 214 (6. 703) ◉ 1988 йил 17 сентябрь, шанба ◉ Баҳоси 3 тийин

Бизнинг суҳбат

Ҳақиқат орқали покланиш

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари Р. Н. НИШОНОВ билан суҳбат

— 1985 йил апрелида мамлакатда социализмнинг турли кўринишдаги бузилишларига қарши қатъий кураш жараёни бошланди. Партиянинг кейинги съездида таъкидланганидек, қўшиб ёзишлар, порахўрлик, йирик жиноятчилик Ўзбекистонда анча кескин шаклда намоён бўлди. Орадан уч ярим йил вақт ўтди, чамаси, бу курашда айрим якунларни чиқариш мумкин. Бироқ шу нарса ҳеч кимга сир эмас-ки, республикада яхшилик сари ўзгаришлар қийинчиликлар билан бўлаётгани ҳақида ҳануз овозалар тарқалиб турибди. Матбуотдаги айрим чиқишлар ҳам шундан далолат бермоқда.

— Ҳамма учун бурилиш даври бўлган бу босқичда партия ташкилотларига фаол ёрдам бериб, матбуот кўп иш қилди. Лекин у ошкоралик кўзгуси сифатида нуқсонларнинг қатламларини очар экан, гоҳида эскилик бузилаётган айни чоғда янгилик туғилаётганлигини пайқамаётир.

Республикада жамият ҳаётининг барча жабҳаларини соғломлаштириш учун турғунлик даври меросига қарши қаттиқ, оғир кураш кетмоқда. Социалистик ўзгартишлар, ленинча миллий сиёсатни амалга ошириш мобайнида Ўзбекистон халқи шуурига сингдирилган маънавий негиз ноёб даражада мустаҳкам бўлиб чиққанлигини шу ўринда дарҳол таъкидлаш лозим. Жамики қинғирликлар ва бузилишлар унга путур етказа олмади. Шу йилнинг апрелида Ўзбекистонда бўлган чоғида М. С. Горбачев ҳам одамларнинг фаоллиги, рўй-рост мулоҳазаси, ғоят жиддий масалаларни муҳокама қилиш истаги ўзида энг кучли таассурот қолдирганлигини таъкидлади.

— Рафиқ Нишонович, республикада қачондан бошлаб кадрлар билан ишлашда тартиб ўрнатила бошланди?

— Аслини олганда, Рашидов вафотидан кейиноқ. Бу ишни юқори бўғинлардан бошлашди. 1984 йилнинг январида Бухоро область партия комитетининг биринчи секретари Каримов, Қашқадарё область партия комитетининг биринчи секретари Ғойипов ишдаги жиддий нуқсонлари учун лавозимларидан озод қилиндилар. Уларни порахўрлик ва қўшиб ёзишга дахлдорликда гумонсирашди. Лекин у пайтда бизда фактлар йўқ эди. Дарвоқе, Каримовни 8 ойдан кейингина ҳибсга олишди. Ғойипов ва бошқаларни ҳибсга олиш учун яна ҳам кечроқ киришишди.

— Республикада салбий ҳолатларга қарши кураш бошлашга нима турткн бўлди?

— КПСС Марказий Комитети масъул ходимлари группасининг партия ва давлат қурилиши масалаларини ўрганиш учун 1984 йилнинг бошида Ўзбекистонга келиши. Таҳлиллар республикада партия ҳаётининг ленинча нормалари унутилганлиги, ҳуқуқ-тартибот ва қонунчилик қўпол бузилганлиги, ўғирликлар, қўшиб ёзишлар, порахўрликлар одатдаги ҳолга айланганини кўрсатди. Буларнинг ҳаммаси кейинги ўн йилликларда кадрларни сиёсий ёки ишчанлик фазилатларига қараб эмас, балки юртдошлик, қариндош-уруғчилик кўринишларига қараб танлашдан иборат ярамас тажриба таркиб топганлигининг натижасидир.

Район партия комитетларининг кўпгина секретарлари ўзларини маҳрига тушган ерларнинг хонлари сингари ҳис қилишарди. Исташса — жазолашарди, исташса — мурувват қилишарди. Улар учун, масалан, «кераклн одам»ни жиноий жавобгарликка тортмасликни ҳуқуқ-тартибот органларига буюриш ҳеч гап эмас эди.

Бу оғир дардни даволаш йўлларини топиш лозим эди. КПСС Марказий Комитети вужудга келган аҳволни пленумда муҳокама қилишни таклиф этиб, бизнинг партия ташкилотимизга катта ишонч кўрсатди. Коммунистларимиз ўз XVI пленумларига шундай келишди...

— ... бу пленум портлаган бомбадек таъсир қилди.

— Худди шундай, шу пленумда илк бор республикада ҳар йили 400 минг тоннадан кўпроқ пахта қўшиб ёзилганлиги айтилди. Эътибор беринг. Бу ҳақда пленум иштирокчиларининг ўзлари гапиришди. Яна ҳам аниқроқ рақамлар кейинроқ маълум бўлди. XVI пленумда ҳали кўпгина нарсалар очилмай қолганди. Чунки, унинг иштирокчилари орасида мана шу жиноятларнинг ҳаммасида айбдор бўлган кишилар ҳам бор эди.

— Чамаси, Ўзбекистон партия ташкилотини даволашнинг қандайдир умумий йўллари ишлаб чиқилган. Сиз профессионал сир пардасини бир оз очишингиз мумкинми?

— Бу ерда ҳеч қандай сир йўқ. 1984 йилнинг июлида, айни XVI пленумда барча қинғирликлар ва суиистеъмолликларни бартараф этиб олиш йўллари ишлаб чиқилганди. Партиявий раҳбарликнинг ленинча принциплари: коллегиаллик, ошкораликни тиклаш, танқид ва ўз-ўзини танқидни, бошланғич партия ташкилотларининг активлигини қайта тиклаш лозим эди. Эски кадрлар корпуси бу вазифаларни ҳал қилишга қодир эмасди. Кадрлар сиёсатини соғломлаштириш асосий ва кечиктириб бўлмайдиган муаммога айланди.

Илк босқичда обрўсини тўкиб қўйган кишилардан сўзсиз халос бўлиш керак эди. Кейинчалик ўзи покиза, виждонли бўлса ҳам ожиз ходим саналган ҳамма кишиларни ўзгартириш кутилганди. Мана шундан кейингина ўз ишчанлик ва сиёсий фазилатларига кўра муносиб кишиларни лавозимларга тавсия этиш мумкин эди. Бу бир кунда тугалланмайдиган жараён. У ҳануз давом этмоқда.

Республикада тўрт йилда 58 минг масъул ходим вазифасидан олиб ташланди.

— Ҳозир рашидовчилик тўғрисида кўп ёзишмоқда. Сиз 1963—1970 йиллари Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг идеология бўйича секретари бўлиб ишлагансиз. Наҳотки, ўша кезлари республикада мана шу жиноятга қарши чиқа олувчи соғлом кучлар топилмаган?

— Шундай кишилар бор эди. Улар марказга ёзишарди, раҳбарликнинг бу ярамас услубига қарши чиқишарди. Бироқ бутун бахтсизлик шундаки, турғунлик йиллари принципиаллик қадрланмасди. Бу кишиларни шафқатсизларча қувғин қилишарди. Чунончи, Рашидовнинг ҳийла-найранглари туфайли Тошкент область партия комитетининг биринчи секретари Р. Ғуломовни вазифасидан озод қилишди. Унинг республикадаги носоғлом муҳит тўғрисида КПСС Марказий Комитетига ёзган хатлари йўлига Рашидов томонидан тўғаноқ қўйиларди. Маълумки, Рашидов Брежнев билан яхши муносабатда эди. Дарвоқе, ҳозирда Р. Ғуломов — Ўзбекистон ССР Олий Советининг Раиси, уруш ва меҳнат ветеранлари республика кенгашига раҳбарлик қилмоқда.

Шунингдек, ўз тақдирида арбоб-хўжайиннинг ғазаби ва ўчини синаб кўрган академиклардан М. Муҳаммаджонов, Ҳ. Абдуллаев, Марказий Комитетнинг собиқ иккинчи секретари Р. Е. Мельников, Министрлар Советининг собиқ раиси О. Алимов ва бошқаларнинг номларини ҳам тилга олиш мумкин. Ўз фикрига эга бўлган, Рашидовга эътироз билдириш ёки мунозара қилишга уринган ҳар бир киши дарҳол «яхши ният» ниқоби остида раҳбарлик ўрнидан олиб ташланарди. 60-йилларнинг охирлари, 70-йилларнинг бошларида Бухоро область партия комитетининг биринчи секретари Қ. Муртазоев, Тошкент область партия комитетининг биринчи секретари М. Абдураззоқов, Наманган область партия комитетининг биринчи секретари М. Иброҳимовларнинг ҳам қисмати шундай бўлди...

— Ўзингиз ҳам партия ишини дипломатия иши билан ўзгартиришга мажбур бўлдингиз ва бу иш билан ўн олти йил мобайнида шуғулландингиз.

Кўпгина газетхонларимизни ҳаяжонлантираётган бир саволни беришни истайман. Қайта қуриш мобайнида миллий муносабатлар соҳасида кўпгина ҳал этилмаган муаммолар юзага қалқиб чиқди. Қозоғистон, тоғли Қорабоғдаги воқеалар бундан далолат. Ахир Ўзбекистонда ҳам кўпгина миллат ва элатларнинг вакиллари яшайдилар-ку. Шу маънода республикангизда бирон бир муаммо борми?

— Бошқа кўпгина соҳаларда бўлгани сингари бу борада юз берган нуқсонлар ҳам кўп жиҳатдан яна ўша кадрлар сиёсати билан белгиланади. Раҳбарлик лавозимларига волюнтаризм, шахсий содиқлик, ошна-оғайнигарчилик позицияларидан туриб мутлақо тасодифий кишилар кўтариб қўйиларди. Улар миллатлараро муносабатларнинг мустаҳкамланишига ҳам халақит беришарди...

— Бироқ Рашидов ўз вақтида республикадаги етакчи публицистлардан ҳисобланарди, интернационал тарбия муаммолари бўйича етук мутахассис эди...

— Бугун у қандай ёзувчи ва раҳбар бўлганлиги ҳаммага равшан. Интернационал тарбияга келганда эса пахтачиликда бўлгани каби бу борада ҳам қўшиб ёзишлар, дабдабабозлик кўп эди. Партия комитетларининг ишида аниқ система ва натижаларни танқидий баҳолашга ўрин қолдирилмаганди, салбий жиҳатлар хусусида лом-мим дейилмасди. Партияга қабул қилиш, давлат мукофотларига тавсия этиш, партия ва давлат аппарати, ҳуқуқ-тартибот органлари, фан ва маданият муассасалари миллатчилик сари оғиш ҳолатида шакллантириларди. Вазият кўпгина социал муаммоларнинг ечилмаганлиги туфайли ҳам оғирлашганди.

— Бу мураккаб масалаларнинг ҳаммаси эндиликда қандай ҳал этилмоқда?

— Яқинда Ўзбекистон раҳбарияти қўшни республикалар — Қозоғистон, Қирғизистон, Туркманистон ва Тожикистон раҳбариятлари билан биргаликда вазиятни ва ўз реал имкониятларини хушёрлик билан таҳлил қилиб, республикаларнинг иқтисодий, социал ва маданий ривожланишининг устун жиҳатларини белгилади, нуқсонларни, ўтмишнинг салбий оқибатларини бартараф этишга бел боғлади.

— Буларнинг ҳаммаси амалда нимани билдиради?

— Бугунги кунда Ўзбекистонда яшаб турган тожиклар, қирғизлар, қозоқлар, туркманлар, қрим татарлари, бошқа миллат вакилларининг маданий эҳтиёжлари тобора тўла қондирилмоқда. Бироқ гоҳида миллийлик ва интернационаллик мутаносиблиги, тилнинг роли тўғрисидаги масалаларни ғоят қизишиб ва ўйламасдан муҳокама қилиниш ҳолларига бефарқ қараб бўлмайди.

Албатта, бугунги муаммолар ўрнида жамиятнинг сифат жиҳатдан бошқача ҳолати вужудга келтирган янги муаммолар юзага келади. Энг муҳими—муаммолар носоғлом тус олмай туриб, уларни ўз вақтида ҳал қилиш керак.

—КПСС Марказий Комитети кейинги тўрт йилда Ўзбекистонга юзлаб тажрибали баобрў коммунистларни юборди. Бу республикада партиявий ишнинг усул ва услубларига бирон-бир даражада таъсир кўрсатдими?

— Аввало республикага шундай кўламли ёрдам кейинги ўттиз йил мобайнида биринчи маротаба амалга оширилганлигини таъкидламоқчиман. Янги ходимларнинг келиши чиндан ҳам мамлакатдаги йирик партия ташкилотларининг ташкилотчилик ва сиёсий иш тажрибасини қўлланишга ёрдам берди. Натижада партия комитетларидаги, меҳнат коллективларидаги муҳитнинг ўзи ўзгармоқда. Ошкоралик, демократиялаш ва ҳар қандай лавозимдаги раҳбарларга талабчанлик руҳи қарор топмоқда.

Бу йил партия комитетларининг пленумлари, бюролари, активларида 2449 раҳбар ходимнинг, бошланғич партия ташкилотларида 28872 раҳбар ходимнинг ҳисоботлари тингланди. Ҳозирнинг ўзида 40 мингга яқин раҳбар демократик йўл билан сайланди. Коммунистларнинг ижтимоий-сиёсий аттестацияси катта самара берди.

Биз яхши биламизки, партия ташкилотларидаги ҳисобот ва сайловлар мобайнида ўтмишнинг ниқобланиб олган тарафдорлари турли демагогик усуллардан фойдаланиб, қайта қуриш кучларига қарши чиқишга уриниб кўрадилар. Улар албатта миллий туйғуларда, маҳаллийчилик, қариндош-уруғчилик кайфиятларида чайқовчилик қилиб кўрадилар. Бироқ коммунистлар, меҳнаткашларнинг кенг қатламлари ким қайта қуришнинг чинакам курашчиси-ю ким ошкоралик ва демократия тарафдори ниқоби остида уни орқага буриб юборишга уринаётганини фарқлай олишларига шубҳа қилмаса ҳам бўлади.

— Ўзбекистонда пахтани муаммоларнинг манбаи деб ҳисоблайдилар. Бу экин турғунлик йилларида асосий экинга ва қўшиб ёзишлар қуролига айлантирилди. Планлаштириш ва ишлаб чиқаришни бошқаришдаги қинғирликларни тузатиш йўлида бирон-бир иш қилишга муваффақ бўлиндими?

— Савол унчалик аниқ қўйилмади. Пахта Ўзбекистоннинг Бутуниттифоқ меҳнат тақсимотидаги энг муҳим интернационал ҳиссаси, мамлакат экономикасининг асоси бўлиб келди ва шундай бўлиб қолади ва яқинда Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети пленумида таъкидланганидек, Озиқ-овқат программаси бирон-бир маънода пахтачиликка зид эмас.

Қўшиб ёзишларга келганда эса сиз тамомила ҳақсиз. У пайтлари амал қилган хўжалик механизми деҳқонни сифат кўрсаткичларига эмас, миқдор кўрсаткичларига йўналтирарди. Пахтакор меҳнати пировард маҳсулот — толага қараб эмас, балки пахта хом ашёсига қараб баҳоланарди. КПСС Марказий Комитети, СССР Министрлар Совети 1985 йили республиканинг тола бўйича ҳисоб бериш юзасидан этган таклифини қабул қилдилар. Пахта тозалаш саноати министрлиги тугатилди. Маълумки, давлатни ҳаёсизларча ўғирлаган яширин миллионерлар ўз қаро қилмишларини худди шу министрлик бўлинмаларида амалга оширишганди.

Бу чоралар ўз натижаларини берди. Агар 1983 йили пахта толасининг чиқиши 26,6 процентни ташкил қилган бўлса, 1987 йили 32,2 процентни ташкил этди. 1987 йили қайта ишланган хом ашёдан 1983 йилдагига қараганда қўшимча 270 минг тонна тола ва 26 минг тонна ёғ олинди. Уларнинг жами қиммати 500 миллион сўмдан ошиб кетди.

— Республикадаги ҳозирги вазиятни Сиз қандай баҳолайсиз?

— Шуни айтиш кераккн, экономикани соғломлаштиришнинг бизда бошланган жараёни, янги хўжалик механизми ҳали бизга зарур бўлган суръатни касб этгани йўқ. Имкониятлар бўлса бор. Дастлабки натижалар шундан далолат беради. Янгича шароитларда ишлаётган корхоналарда ишлаб чиқариш ҳажми шу йилнинг етти ойи мобайнида 4,4 процентга кўпайди. Айни чоғда эса республика саноати бўйича умуман ўсиш фақат 1,6 процентни ташкил этди. Бригада, оила ва ижара пудрати асосида ишлаётган коллективлар яхши натижаларга эришмоқдалар.

Бугун биз социал муаммоларни ҳам ҳал этишнинг аниқ программасига эгамиз. Республикада соғлиқни сақлашдаги аҳвол газета ва журналларнинг саҳифаларида, телевидение орқали кўп танқид қилинди. Аҳвол яхшилик сари ўзгариб бормоқда. Қисқа муддатда 400 маъмурий бино медицина муассасалари учун ажратиб берилди. Уларнинг 162 тасида даволаш-профилактика марказлари ишлаб турибди.

Рашидовнинг оиласи ва унинг теварагидагилар учун қурилган кошоналар эндиликда Тошкент шаҳар коммунал хизмати ходимларининг профилакторийси учун топширилди.

Партия органлари уй-жой тақсимотида ҳам социал адолатга риоя этилишини қаттиқ назорат қилмоқдалар. Тошкентдаги 60 квартирали уй-жой биноси Улуғ Ватан уруши иштирокчилари ва инвалидларига топширилди.

1990 йилгача мавжуд уй-жой фондини амалда икки баравар оширишдан иборат қурилишнинг ғоят тиғиз программаси қабул қилинди.

Кўпгина областларнинг марказлари ва йирик шаҳарларида ярмаркалар мунтазам ўтказилмоқда. Кечқурун ва тунлари савдо хизмати йўлга қўйилди. Кейинги бир ойда 60 дан кўпроқ магазин кеча-кундуз ишлаш режимига ўтказилди. Умумий майдони 8 минг квадрат метр бўлган 130 га яқин турли биноларнинг биринчи қаватлари савдо ва маиший хизмат корхоналарига топширилди. Ўйлаймизки, социал жиҳатдан қайта қуришнинг мана шу ва бошқа чоралари кишиларда адолатга ишончни уйғотишга ёрдам беради. Олдимизда эса қизғин ишлар турибди. Қимирлаган қир ошар, — Шарқда шундай дейдилар.

— Ниҳоят сўнгги савол. СССР прокуратурасининг тергов группаси ишини Сиз қандай баҳолайсиз?

— Ғоят ижобий баҳолайман. Биз СССР прокуратураси ходимлари, республика ҳуқуқ-тартибот органларининг ходимлари билан яқин алоқада иш олиб бормоқдамиз. Улар республикада тартиб ўрнатиш, Рашидовнинг атрофидагилар орасидан порахўрларни аниқлаб, уларни жавобгарликка тортиш, қўшиб ёзишлар, кўзбўямачилик, суиистеъмолчилик билан ўзига доғ туширган ҳамма кишиларни жавобгарликка тортиш бўйича иш олиб бормоқдалар. Кескин кураш кетмоқда. Бунда сўз эмас, амалий ишлар асосий қуролдир.

Лекин шуни рўй-рост қайд этишни истардимки, прокуратура органлари партия органлари томонидан қаттиқ қўллаб - қувватланмаганида ҳамда ҳар томонлама ёрдам кўрсатилмаганида самарали ишлай олмасдилар. Мана шу ўзаро алоқалар салбий ҳолатларни аниқлаш ва хатоларнинг олдини олишга ёрдам бермоқда.

Меҳнаткашлар ҳар биримизнинг фаолиятимизга аниқ амалий натижалар, аввало кишиларнинг яшаш шароитини яхшилашдаги ўзгаришларга қараб баҳо беради. Инсонпарварлик ишимизнинг бош мезонидир.

Суҳбатни Н. ЛУКЬЯНЧЕНКО олиб борди.

(«Аргументы и факты» ҳафталик газетасидан, 16 сентябрь).

ЗАМОНДОШИМИЗ

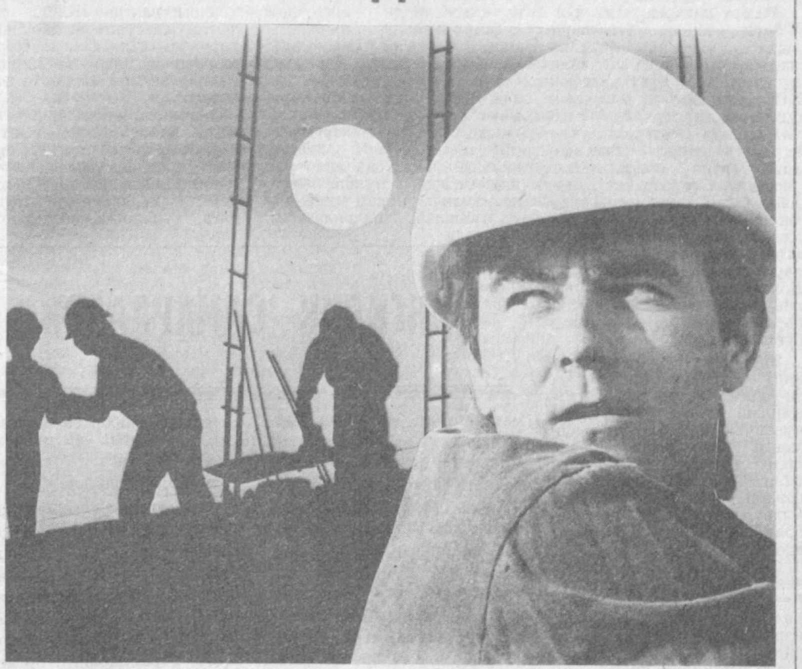

Ойдин оқшомлар

Тасаввур қилинг: ўн олти ёшли қиздек тўлишган, чилдирмадек таранг ой нур сочиб турибди. Сиз эса осмонўпар бинонинг энг юқори қаватидасиз. Шаҳар ўз юмуши, ташвиши билан банд. Шундоққина тепангизда юлдузлар... Пастда, узоқ-узоқларда сон-саноқсиз электр чироқлари, машиналарнинг ёғдулари. Сиз бир лаҳза ўзингизни ажойиботлар оламида ҳис этасиз. Агар касбингиз қурувчи бўлса-чи?

Рашид, айтиш мумкинки, бир умр гўзаллик, яратиш ва бунёдкорлик оламида.

Инсон, одатда, ўзи яратган мўъжизадан ўзи ҳайратланади. Баланд иморатларни кўрганингизда ёки ер ости қасрини кузатганингизда беихтиёр вужудингиз яйраб кетади.

Рашидни «Ташметрострой» трестига етаклаган куч ҳам ана шу олижаноб касбга меҳр бўлди. 2-қурилиш-монтаж бошқармасида у ўзи сингари яратиш —бунёдкорлик иштиёқи билан жавлон ураётганларни кўрди. Билмаганларини ўшалардан ўрганди. Йўқ, тез орада унинг номи ҳам илғорлар қаторида тилга олинадиган бўлиб қолди. Сабаби — у ўз ишига виждонан ёндошади, ишга астойдил «ёпишади», қўл учида ишлашни ёмон кўради.

Бу йил қурилиш-монтаж бошқармасида алоҳида бригада ташкил этилиб, унинг аъзоларига метросозлар учун уй-жойлар қуриш топширилди. Лаҳмчилар, монтажчилар, пайвандчию бетончилар ва ғишт терувчилар учун Чилонзор районидаги 24-кварталда 32 квартирали турар жой биноси қуришга киришилди.

Электрчи касби қурувчиликда энг зарур ва масъулиятли касб ҳисобланади. Айниқса, Тошкент сейсмик зона эмасми, ҳар бир қуриладиган бино зилзилага бардошли, пишиқ бўлиши лозим. Бунда электрчининг қўшадиган ҳиссаси бебаҳо.

Объектда қурилиш участкаси бошлиғи Юрий Дамирович Хамзин ҳам, бригада етакчиси Равиль Садриев ҳам Рашид ҳақида илиқ сўзлар айтишди.

Айтганча, унинг акаси ҳам шу ерда лаҳмчи бўлиб ишлайди. Рафиқаси Надежда ҳам «Главташкентстрой»да инженер.

Бир сўз билан айтганда, бутун оила ўзини қурувчилик — хайрли касбга бағишлаган!

Ҳ. ИКРОМОВ.

◉ СУРАТДА: Рашид Исмоилов.

Т.Каримов фотоси.

Партия турмуши: ҳисобот ва сайловлар

XIX

Коммунист масъулияти

Ўзбекистон ССР ва Ўзбекистон Компартиясининг 50 йиллиги номли тикувчилик ишлаб чиқариш бирлашмасининг 14 та цех партия ташкилотида ҳисобот-сайлов йиғилишлари қизғин ўтди. Йиғилишларда коллектив эришган муваффақиятлар билан биргаликда камчиликлар ва йўл қўйилган хатолар ҳақида ҳам рўй-рост гапирилди.

Эксперименталь цехнинг партия ташкилоти секретари Л. Мезенцева докладида цех ишлаб чиқариш ҳаётида коммунистларнинг тутган ўрни атрофлича таҳлил қилинди. Уларнинг ютуқ ва камчиликлари элакдан ўтказилди. Цехда ишлаб чиқаришни кенгайтириш, ассортиментни кўпайтириш, маҳсулот сифатини янада яхшилаш учун қизғин кураш боряпти. Бу соҳада олиб борилаётган ишларни ўтган йиллардаги кўрсаткичларга солиштиргудек бўлсак, дарҳақиқат, цехда нисбатан анча ўсиш борлиги маълум бўлади. 1987 йилда меҳнат унумдорлиги 68 процентга етказилган бўлса, бу йил 70—78 процентга етказиш мўлжалланяпти. Агар 1986 йилда эксперименталь цех бўйича 8 та янги модель яратилиб, ишлаб чиқаришга жорий этилган бўлса, бу йил 17—20 та янги модель яратилиш планлаштирилган.

Сўнгги вақтларда цехнинг андоза олиш группасида иш бирмунча олға қараб силжиди. Бу ерда техник воситаларнинг модернизациялаштирилганлиги сабабли меҳнат унумдорлиги 30 процент ўсди. Бироқ цехдаги муваффақиятлар ишлаб чиқаришдаги барча муаммони ҳал этиб бўладиган даражада эмас. Мисол учун, 1987 йилда бирлашманинг 4-филиали учун янги ассортиментдаги моделлар ўз вақтида етказиб берилмади. «Узшвейпром»га «Моделлар уйи»дан, шу соҳа илмий-тадқиқот муассасаси мутахассисларидан консультация ва амалий ёрдам кўрсатишлари учун бирлашмага юборишларини сўраб бир неча марта илтимосномалар жўнатилди. Аммо ижобий жавоб олинмади. Кенг истеъмол моллари цехи ремонти чўзилиб кетмаганда, жилла қурса ремонт май ойида тугалланганида қўшимча 320 минг сўмлик маҳсулот ишлаб чиқарилган бўлур эди. Цех бошлиғининг бу масалада фаолиятсизлиги, бирлашмадаги масъул кишилар олдида бу масалани кўндаланг қўймаганлиги, эътиборни қаратмаганлиги оқибатида ремонт ишлари чўзилиб кетди.

Цехда яратилаётган янги моделлар ишлаб чиқаришга жорий этилар экан, аввало унинг рентабеллиги ўйлаб кўрилиши керак. Янги моделлар яратилаверишининг ўзиёқ бирлашмага муваффақият келтира олмайди. Биринчидан, ўша яратилажак модель истеъмолчилар талабига жавоб берадими, уни реализация қилиш масаласи қийин кўчмайдими? Қолаверса, ўша маҳсулотга эҳтиёж қандай? Мана шу масалалар ўша маҳсулот рентабеллигини таъминлайди.

Ҳар қандай тикув корхонасида биринчи навбатда газлама туради. Шунинг учун ҳар бир сантиметр газлама корхона ишчиларининг диққат-эътиборида бўлиши керак. «Тома-тома кўл бўлур» деганларидек, метрлар сантиметрлардан ҳосил бўлади. Цехларда юқори даражадаги меҳнат шароити, узлуксиз ишлаб чиқариш ва иқтисод қилиш яхши йўлга қўйилгандагина план бажарилиши, маҳсулот сифати яхшиланиши мумкин. Буни коммунистлар яхши ҳис этадилар. Шу сабабли барча техник-иқтисодий кўрсаткичлар тўла бажарилган. Цех ўтган йили бирлашма бўйича ўтказилган социалистик мусобақаларнинг 5 марта ғолиби бўлди.

Лекин очиқ айтиш керак, бирлашмада ўтказилаётган социалистик мусобақанинг бу кўриниши коммунистларни қаноатлантирмайди. Илғорларнинг рағбатлантирилиши бугунги кун даражасида эмас. Бу масалада социалистик мусобақани ташкил этиш бўйича инженер Т. Сидоровага бир неча марта мурожаат этилган бўлса-да, эътибор қаратилмаётир. Айнан шу нарса ишлаб чиқаришга салбий таъсир кўрсатмайди, деб ким ҳам кафолат бера олади. Ишни ташкил этишга янгича ёндошиш — қайта қуришнинг асосий талаби.

Социалистик мусобақани тўғри ташкил этиш ва илғорларни рағбатлантириб бориш, ишчиларни ишлаб чиқаришда актив бўлишга илҳомлантириш икки карра икки тўрт бўлгани каби ҳаммага аён. Бу масалада эътиборсизлик ёки хато қилишга коммунистнинг ҳаққи йўқ.

Ҳар бир коллективда ўзаро ишонч яхши натижа беради. Бироқ вақти-вақти билан текшириб туриш ҳам мана шу ишончни мустаҳкамлайди. Цех технологи И. Э. Попова назорат комиссиясининг раиси этиб тайинланган. Меҳнат интизоми-ю маҳсулот сифати коммунистнинг ўткир нигоҳидан четда қолмаслиги керак. Бироқ, унинг ишга муносабати шунчалар совуққи, йиғилишларда бирор марта ҳисобот бермайди. Бу хусусда йиғилишларда талай танқидий фикрлар айтилди. Назорат комиссиясининг янги составн сайланиб, унга Р. С. Васильева раис бўлди.

Сиёсий ўқув ишлари партиянинг ташкилий ишларидан бири. Корхона коммунистлари бу ишни қандай амалга оширмоқдалар? Партия ўқувини коммунистлар Е. Б. Глинская ва Л. С. Усачевалар мунтазам ўтказиб борадилар. Бу ўқувларда тингловчиларнинг активлигини таъминлашга ҳам ҳаракат қилинади. Бироқ, лекцияларнинг қизиқарли эмаслиги ва корхона ҳаёти билан боғланмаганлиги натижасида кўп ҳам бу нарсага эришиб бўлавермайди.

Комсомол ўқуви эса цех бошлиғи Г. Н. Протасовага биркитилган. Лекин икки йилдирки, бирорта ўқув машғулоти ўтказилмаганлигини қандай баҳолаш мумкин?!

Йиғилишда музокарага чиққан ўртоқлар томонидан талай фикрлар ва таклифлар ўртага ташланди.

Нелла Федоровна Гусева, эксперименталь цехи бошлиғининг ўринбосари: Истеъмолчилар диди — талабини ўрганган ҳолда янги моделлар яратиш керак. Кўр-кўрона янги модель экан деб, ишлаб чиқаришга жорий этаверсак, бирлашмамизга зиён келтириш билан бирга харидорларни ҳам ўз маркамиз тамғаланган маҳсулотлардан бездириб қўйишимиз ҳеч гап эмас...

Е. Б. Глинская, бирлашма бош конструктори: Ишлаб чиқариш муваффақиятини таъминлаш учун аввало иш шароитини яхшилашимиз, корхонамизда инсон омилини биринчи планга чиқаришимиз зарур. Бирлашмамиз ўз хусусиятига кўра кўпроқ аёллар ишлайдиган корхона. Шунинг учун аввало аёллар учун меҳнат шароитини янада яхшилашимиз, оналар ва болалар учун мавжуд имкониятларни кенгайтиришимиз керак. Инсон саломат ва руҳан тинч бўлганда иш унуми ҳам юқори бўлиши табиий. Ана ўшанда планлар ҳам бажарилади, маҳсулот сифати ҳам юқори бўлади.

Валентина Ивановна Бахшиянц, ишчи: Социалистик мусобақанинг ошкоралигини таъминлаш, расмият учунгина ўтказиб турилишига барҳам бериш керак. Илғорларни рағбатлантириш хусусида ҳам жиддий ўйлаб кўриш лозим. Меҳнат интизоми ва маҳсулот сифатига бўлган эътиборни янада кучайтириш, талабчанликни ошириш керак. Ҳар бир ишчи ўз масъулиятини тўла англаши бугунги кун талаби эканлигини унутмайлик. Бусиз қайта қуришни амалга ошириш тўғрисида фақатгина хом хаёл суриш мумкин, холос.

Ҳисобот-сайлов йиғилишида цех партия ташкилоти секретарлигига номзодлар орасидан конструктор, ёш коммунист Татьяна Петровна Аверьянова кўпчилик овоз билан сайланди.

Бутуниттифоқ XIX партия конференциясининг ошкора танқид ва принципиаллиги руҳини ўзида акс эттирган 14 та цех партия ташкилотларининг ҳисобот-сайлов йиғилишлари ниҳоясига етиб, айни кунларда бирлашма партия ташкилотининг ҳисобот-сайлов йиғилишига қизғин тайёргарлик кўрилмоқда.

Қайта қуриш даврининг фаол курашчилари — коммунистлар ўз вазифаси, ўз бурчи ва масъулиятини тўла ҳис этган ҳолда бу йўлда курашмоқдалар, барча ишчиларни янгичасига ишлаш учун бошламоқдалар.

Ҳ. ТЎРАЕВА.

Спорт

Омад Сизга, ҳамшаҳарлар!

Бугун нафақат Сеулда, бутун Жанубий Кореяда катта байрам — XXIV Ёзги Олимпия ўйинларига старт берилди. Аввал хабар қилганимиздек, мамлакатимиз терма командаси составида тўққиз ўзбекистонлик спортчи иштирок этади. Шулардан олтитаси тошкентликлардир. Улар — эркин курашчилар Арсен Фарзаев, Маҳарбек Хадарцев, велоспортчи Жамолиддин Абдужабборов, чавандоз Анатолий Танков, сузувчи Сергей Заболотнов, ҳамда енгил атлетикачи Родион Гатауллиндир. Барча ватандошларимиз қатори ҳамшаҳарларимизга ҳам улкан муваффақиятлар тилаймиз.

Олимпия чемпиони унвони уларга ҳамроҳ бўлиб Тошкентга қайтсин.

32-55-35

33-57-02.

«Ишончли мулоқот»

ҲУРМАТЛИ ОҚШОМХОНЛАР!

«Тошкент оқшоми» газетаси редакцияси қошида ташкил этилган «ИШОНЧЛИ МУЛОҚОТ»нинг телефон орқали навбатдаги учрашуви **19 сентябрь, душанба куни соат 10 дан 12 гача, сўнг соат 14 дан 16 гача бўлади.**

«ИШОНЧЛИ МУЛОҚОТ» суҳбатида **19 сентябрь душанба** куни «Тошкент оқшоми» газетасининг ходими Ҳамид Икромов навбатчилик қилади.

ЯНГИЛИК САМАРАЛАРИ

Спорт товарлари ва кўнгалантерея буюмлари ишлаб чиқариш бирлашмаси ишчилари айни кунларда Бутуниттифоқ XIX партия конференцияси қарорларини изчил амалга ошириш учун астойдил меҳнат қилмоқдалар. Партия конференциясида енгил саноатчилар зиммасига ҳам катта вазифалар юклатилган. Бу муҳим вазифалар бирлашма ишчи-хизматчиларини янги марралар сари руҳлантиряпти. Коллектив аҳли саккиз ойлик ишлаб чиқариш планларини барча кўрсаткичлар бўйича ошириб бажарди.

Бирлашма коллективи янги хўжалик ҳисоби ва ўз-ўзини маблағ билан таъминлаш шароитида ишлаб, қувончли натижаларга эришмоқда. Бирлашманинг етти ойлик даромад плани ортиғи билан — 122,2 процентга бажарилди. Янги турдаги маҳсулотлар ишлаб чиқариш плани ҳам 121,3 процентга адо этилди.

Социалистик мусобақада пешқадамлик қилаётган 2-цехда иш икки сменада ташкил қилинган. Унда 232 киши меҳнат қилади. Ҳар ойда 500 минг сўмга яқин спорт буюмлари ишлаб чиқарилади. Июль ойидан бошлаб цех коллективи «Юқори сифатли маҳсулот ишлаб чиқариш цехи» деган шарафли номга сазовор бўлди.

Цех технологи Дилфуза Маҳкамова биз билан суҳбатда шундай деди:

— Цехимизда спорт буюмлари — рюкзак, футбол ва волейбол тўплари ишлаб чиқарилади. Маҳсулот сифати ҳар бир меҳнат коллективининг асосий иш мезони ҳисобланади. Маҳсулот сифати бизнинг бирлашмамизда асосий иқтисодий кўрсаткичлардан биридир. Олдимиздаги асосий вазифа ҳам фақат юқори сифатли маҳсулот ишлаб чиқаришдир. Ишлаб чиқарилаётган маҳсулотлар сифати кейинги пайтларда анча яхшиланмоқда. Бунинг учун цехда анча ишлар қилиняпти. Ишлаб чиқарилаётган маҳсулотлар сифатини яхшилаш учун ва меҳнат унумдорлигини ошириш учун қўл меҳнати йўқотилиб, иш жараёни механизациялашди. Яъни рюкзак деталини мустаҳкамлашда ҳаво пресси ўрнатилди. Бу эса меҳнат унумдорлигини оширишга ҳам ёрдам берди. Маҳсулотларнинг сифатини яхшилашда «Формовка» пресси ўрнатилди. Маҳсулот сифатини яхшилаш учун 10-поток бригадасига «Шахсий тамға» берилди. Яъни, ҳар бир ишчи ўз ишини ўзи назорат қилиб боради. Бундан ташқари цехимизда 20 та ишчи «Шахсий тамға» билан ишлайди. Булардан Фарида Шоаҳмедова, Раъно Саматова, Моҳира Икромова, Фароғат Меҳмонова, Юля Бакиева, Фароғат Қориева, Дилфуза Нурматова, Бахтиёр Турдиев ва бошқалар ҳозирги вақтда «Юқори сифатли маҳсулот ишлаб чиқарувчи» цехида меҳнат қилишади ва план топшириқларини ортиғи билан бажаришяпти.

Цехимизда ишлаб чиқарилаётган маҳсулотнинг сифатига, технологик процессларнинг тўғри-нотўғри бажарилишига, янги ишлаб чиқарилаётган моделларнинг сифатига, турларига, кўринишига катта эътибор бераяпмиз.

Суҳбатимизга шу цехнинг илғор ишчиси Муҳаббат Ниғматова қўшилди:

— Цехимиз ишчилари асосан ишнинг сифатига қарашади. Бригадада ўн киши ишлаймиз. Булардан Дилбар Шодиева, Шоира Иброҳимова, Гулчеҳра Мамажонова, Мастура Илҳомова ўзларининг нормаларини ортиғи билан бажариб келишяпти.

Биз сифат-сифат деймизу, агар тайёр маҳсулот яхши бўлсагина, сифат ҳам яхши бўлади. Агар тайёр маҳсулот ёмон бўлса, унда сифат ҳақида гап бўлиши мумкин эмас. Бундан ҳеч қачон маҳсулот яхши чиқмайди. Шунингдек, сифат ишчиларимизнинг маҳоратига ҳам боғлиқ. Қунт билан меҳнат қилинса, ҳар доим сифатли чиқади.

Бизнинг бригадамиз ўзини бошқариш ва ўз харажатларини ўзи қоплаш шароитида ишламоқда. Бу бизга жуда катта ёрдам бермоқда. Ойлик маошларимиз ошди. Биз, ёшларга бирлашмамизда барча шароитлар яратилган. Ёшлар ҳар йили туристик путёвкалар билан Москва, Ленинград, Рига шаҳарларига бориб келишади. Бундан ташқари биз Самарқанд, Бухоро, шаҳарларига ҳам бориб, дам олиб келдик.

Бирлашманинг 1-цехидамиз. Цехда уч хил моделда аёллар сумкаси ишлаб чиқарилар экан. Ўтган етти ойлик план 103 процент қилиб бажарилибди. Истеъмолчиларга 35 минг сўмлик сифатли маҳсулот етказиб берилди. Цех коллективининг хўжалик ҳисобида иш юритиши маҳсулот сифатини оширишга катта ёрдам бермоқда. Цехнинг илғор бригада бошлиғи Машкура Эгамбердиева ҳам бу фикримизни тасдиқлади.

— Ҳозир ҳамма жойда қайта қуриш ва ошкоралик даври,— деди у. — Бизнинг корхонамизда ҳам бўлиб ўтаётган йиғилишлар ошкора руҳда бўлаяпти. Авваллари бирор киши раҳбарликка олдиндан тавсия этилар, тайёрланарди. Йиғилишда шу киши раҳбар қилиб сайланади дейилса бас, ҳамма бараварига қўл кўтарар эди. Ҳозир ундай эмас, очиқчасига мажлис бўлиб, сайланадиган киши ишга лойиқми-нолойиқми ҳар томонлама текширилиб, кейин сайланяпти. Бизнинг цехимизда ҳам яқинда ошкоралик руҳида мажлис бўлди...

Ютуқлар боисини энди англадик.

Ҳ. САИДАЛИЕВ.

Киши ўз касбини қанчалик севса, унга сидқидилдан меҳр қўйган бўлса, иш унуми ҳам шунчалик юқори бўлади. Тошкент шаҳар ўт ўчириш бошқармасига қарашли 6-қисм смена бошлиғи Адҳам Мирзабоев ҳам ана шундай ишга сидқидилдан кўнгил боғлади. Шаҳримиздаги кўплаб корхоналарни, биноларни ёнғиндан сақлашда унинг алоҳида ҳиссаси сезилмоқда.

СУРАТДА: Адҳам Мирзабоев.

М. Нуриддинов фотоси.

Янгича анъаналар— ҳаётимиз кўрки

Қўша қариганлар

«1-Чимбой» маҳалласи «Хўжалик» проезди Боғ кўчасида катта тантана: Баҳром ота 75 ёшга, унинг умр йўлдоши Сора буви 70 ёшга тўлди. Фақат бу эмас, улар оила қурганларига 50 йил бўлди. Анвойи гулларга, ям-яшил дов-дарахтларга бурканган кўркам боғ бағрига қўни-қўшнилар, қариндош-уруғлар, юбилярларнинг энг яқин дўстлари йиғилишган.

Тўрда ўтирган Баҳром ота билан Сора ая бир-бирларига қараб мамнун жилмайиб қўйишади.

«1-Чимбой» маҳалла комитетининг раиси Тошпўлат Усмонов сўз олди.

— Маҳалламиз шаҳримиздаги энг йирик ва қадимий маҳаллалардан бири, 500 дан ортиқ хонадон аҳил, тотув яшаб келади. Маҳалламизда 50 дан ортиқ Улуғ Ватан уруши ва меҳнат ветеранлари бор. Бугун ана шундай отахонларимиздан бири, маҳалламизнинг актив жонкуярларидан бири Баҳром отамиз ва Сора бувимизнинг «Олтин тўйлари»ни ўтказишга йиғилдик. Бу оила ўзининг яхши фазилати билан ҳаммага намуна.

Дарҳақиқат, Баҳром ота билан Сора аянинг эл-юрт олдидаги хизматларини ҳар қанча ардоқласак арзийди.

Баҳром ака Сора опага уйланиб энди фарзандли бўлганида, Улуғ Ватан уруши бошланиб қолди. Биринчилар қаторида жангга отланди. Дастлаб Узоқ Шарқдаги совет қўшинлари сафида бир йилча хизмат қилиб япон самурайларини тор-мор келтиришда жонбозлик кўрсатди. Сўнг немис-фашист босқинчиларини яксон қилиш учун яна жангга кирди. Баҳром ака жангда оғир яраланиб, 1943 йилнинг январида Тошкентга қайтди. Иккинчи группа инвалиди бўлишига қарамай бир неча йил «8 Март» маҳалла комитетида раислик вазифасини адо этди. 1950 йилда «1-Чимбой» маҳалласига кўчиб келди, бу ердаги ташландиқ ерни обод қилиб, чиройли боққа айлантирди.

Сора опа эса ажойиб уй бекаси, меҳрибон она, фарзандларини ўқимишли, одобли, халққа нафи тегадиган кишилар қилиб етиштирди. 4 фарзанд, 30 дан зиёд невара-чевара унинг сахий қалби, муҳаббати нурида камол топди. Фарзандларининг ҳаммаси инсон учун зарур бўлган шифокорлик касбини эгаллашди.

Ҳамидулла ЙЎЛДОШЕВ,
Ўзбекистон ССР халқ маорифи аълочиси.

Мамлакатлар, одамлар, одатлар

ТАСС, АПН ва «Оқшом» мухбирлари ёзадилар

НАНСЕН МАРШРУТИ БЎЙЛАБ

Машҳур норвег олими ва сайёҳи Фритьоф Нансеннинг Гренландия орқали машҳур сафарининг юз йиллигига бағишлаб унинг тўрт ватандоши экспедиция ўтказди. Улар ўша маршрут бўйлаб рекорд даражада қисқа муддатда — 25 кунда ўтдилар, ҳолбуки Нансеннинг ўзи 40 кун ичида ўтган эди.

Экспедиция раҳбари Стейн Осхейннинг гапларига қараганда, об-ҳавонинг қулай келганлиги экспедициянинг муваффақиятини таъминлади. У ва ўртоқлари бошқа жиҳатдан ҳеч қандай афзалликка эга эмасдилар. Сайёҳларнинг анжомлари ва ашёлари худди Нансен экспедициясидагига ўхшаш эди: чана, чанғи, кийимлар ва палатка Ослодаги чанғилар музейига қўйилган намуналар асосида ясалган, ичига кириб ухлайдиган қоплар эса буғу терисидан тикилган эди. «Норвегиялик тўртовлон» Нансен экспедицияси қатнашчилари билан бир хил шароитда бўлиш учун ўзи билан алоқа аппаратларини олмади.

«УЛКАН ҚУЙМОҚ БИРОДАРЛИГИ»

Франциянинг жануби-шарқидаги Фрежюс шаҳри яқинида жойлашган ничик қишлоқ аҳолиси туристлар мавсуми ниҳоясига етганини ўзига хос усул билан нишонлашга қарор қилди. Улар диаметри деярли тўрт метр келадиган катта товада омлет—қуймоқ пиширдилар. Бундай катта қуймоқ пишириш учун бир неча килограмм туз, қалампир, ошкўк ва... 10 минг дона тухум сарфланди. Бу мислсиз таомга қўшиб истеъмол қилиш учун 350 килограмм нон пиширилди.

Франциянинг мовий соҳилида яшовчи қуймоқ ихлосмандлари ҳатто ташкилот тузиб, унга «Улкан қуймоқ биродарлиги» номини ҳам бердилар. Шу ташкилот қуймоқ пишириш ташаббускори бўлди. Байрам дастурхонига меҳмон сифатида Италия, АҚШ, Канада ва ҳатто олисдаги Янги Каледониядан ана шундай «биродарлик» вакиллари таклиф этилди.

«ИТ ЕТАКЛАГАН ХОНИМ»

Австрия полициячилари ўғрилар ва товламачиларга қарши курашда катта тажриба орттирганлар. Лекин Филлах шаҳридаги заргарлик магазинида юз берган воқеа энг тажрибали тартиб посбонларини ҳам лол қолдирди. Магазин витринаси олдида Эльфреда Кефер хоним пайдо бўлганда сотувчи аёлларга жон кирарди. Кефер хонимнинг орқасидан магазинга ўйинқароқ кучукча кириб келарди-да томоша кўрсатарди: сакраб бир жойда айланар, буйруқни бажарар эди. Ҳамма кучукнинг қилиқларига маҳлиё бўлиб турганда, унинг эгаси олтин узуклар ва қимматбаҳо тош ўрнатилган тўғноғичларни бамайлихотир сумкасига жойларди. «Спектакль» тамом бўлар ва «ит етаклаган хоним» магазиндан чиқиб кетар эди.

Кефернинг квартирасидан кўп миқдорда заргарлик буюмлари топилди. Аёл майда буюмларни ўғирлашни афзал кўрганлиги учун ўғирланган нарсаларни аниқлаш осон бўлмасди. Шу сабабли у узоқ вақт давомида шубҳа остига олинмаган ва ўша магазинда «ит билан томоша кўрсатишни» давом эттираверган.

СПИД ВИРУСИ ТАРҚАЛИШИНИНГ ОЛДИНИ ОЛАДИГАН МОДДА ТОПИЛДИ

Япония ва ГФР олимларидан бир гуруҳи очган кашфиёт «XX асрнинг вабоси» бўлган орттирилган иммунодефицит синдроми, яъни СПИДга қарши курашда самарали восита излаётган олимлар ва шифокорлар қўлида қудратли қурол бўлиши мумкин. «Иомиури» газетасининг хабар беришига қараганда, ана шу олимлар СПИД вирусининг тарқалишида ёки аксинча тарқалишини тўхтатишда, эҳтимолки, асосий роль ўйнайдиган генни топдилар. Шу тадқиқотчиларнинг сўзларига қараганда, улар геннинг активлашувининг олдини оладиган ва шундай қилиб СПИД вирусининг тарқалишини тўхтатадиган моддани ҳам топганлар. Денгиз булутларидан топилиб, «Аварол» деб ном олган бу модданинг қўлланилиши, мутахассисларнинг фикрича, ана шу хавфли касалликни даволаш ва унинг тарқалишига йўл қўймаслик учун дорилар тайёрлаш йўлини очади.

«Иомиури» газетаси ҳозир СПИДга чалинган беморларни даволаш учун қўлланилаётган Эй-Зет-Ти дориси камқонлик касалини келтириб чиқаришини таъкидлади. Дастлабки тадқиқот натижаларидан шу нарса аён бўлдики, «Аварол» моддаси фақат СПИД вирусига таъсир қилади ва қўшимча таъсир қилмайди. Модданинг ягона камчилиги шундаки, у инсон танасида узоқ вақт сақланмайди.

Жаҳон соғлиқни сақлаш ташкилотининг маълумотларига кўра, ҳозир ер юзидаги 140 мамлакатда 108 минг 176 одам СПИД касалига чалинганини қайд этилган.

25 киши жароҳатланди, уларнинг олти нафари оғир аҳволда касалхонага келтирилди — Памплонда ўтказилган анъанавий коррида байрамининг якуни ана шундай. Мазкур байрам 1591 йилдан бери ҳар йили, Памплоннинг раҳнамоси муқаддас Фермина шарафига ўтказиб келинади. Бир ҳафта мобайнида ҳар куни мамлакатнинг шимолида жойлашган ана шу шаҳарда буқалар жанги ўтказилади. Томоша бутун дунёдан ўн минглаб туристларни жалб этади.

Анъанага кўра томоша бошланиши олдидан буқалар пойгаси ташкил этилади: қўтондан чиқариб юборилган буқалар Памплон кўчалари бўйлаб коррида ўтадиган стадион томонга югуради. Уларнинг олдида бамисоли ҳайвонлар билан чаққонликда баҳслашгандек тўда-тўда одамлар чопишади. Бу сафар бир неча буқа қутурган ҳайвонларга яқин келиб қолган 25 томошабинни шохи билан улоқтириб юборди.

СУРАТДА: дуч келиб қолган очиқ эшиккина бу сафар томоша қатнашчисини буқанинг ўткир шохларидан асраб қолди. Унинг ўртоқларининг эса омади келмади.

Ҳикматли гаплар

Умр баҳори

Азиз оқшомхон! Газетамизнинг ҳар ҳафта «Шанба оқшоми» саҳифасида ҳикматона гапларни ўқияпсиз. Насиҳат тарзидаги бу материаллар турли мавзуларда бериб борилмоқда. Редакция Сиз азиз оқшомхонлардан шу рубрика остида қандай мавзуларда ҳикматлар, ҳикоят-ривоятлар берилишини, яна қандай истак-таклифларингиз борлигини ёзиб юборишларингизни илтимос қилади. Қуйида тажрибали ветеран-педагог Матлуба Улуғованинг умрнинг ёшлик даври ҳақидаги ҳикматона гапларини диққатингизга ҳавола этдик.

- Ёшлик — умрнинг баҳори, ҳаётнинг наҳори.
- Ёшлик — инсон ҳаётининг илдизидир.
- Ёшликни қадрланг, у елвизакдек тез ўтади.
- Ёшлик — орзу-умидларга интилувчи жасоратдир.
- Ёшлик — муҳаббат, садоқат ва жасоратдан иборат.
- Ёшлик — қариликнинг пойдеворини яратади.
- Ёшлик — тонг. У кунни қандай ўтказиши ўзига боғлиқ.
- Яхши ёшлар бор ерда ғурбат бўлмайди.
- Табиат ҳам ёшликни севиб, унга ўз гўзалликларини берган.
- Ёшлик — иффат-ибоси билан гўзал.
- Камолат — ўқиш ва ўқиш билан вужудга келади.
- Билим олиш ва меҳнат қилиш — ёшлик тошқинларининг тўғонидир.
- Тинчлик ва тўкислик — ёшларнинг ширин табассумидир.
- Ёшликни қадрловчи — ундан ширин мевалар ундириб олади.
- Муҳаббат риёзатлари — ёшликнинг безаги.
- Тингламаганни — ҳаёт тинглатади.
- Ёшликда такрорланган ҳолат — катта бўлганда одатга айланади.
- Ёшлар бор ерда— қувноқлик бор.
- Ёшликда нимани эксанг, қариганда ўшани ўрасан.
- Ёшликнинг юкини вақтида кўтар, кейин кучинг етмай қолади.

Матлуба УЛУҒОВА тайёрлаган.

ДИЛ РОЗИМНИ ФАҚАТ СЕНГА АЙТАМАН,

ҚУЛОҚ СОЛГИН СИРДОШ ДУГОНАЖОН!

Т. Каримов фотоси.

Украин мақоллари

- Оила жамулжам бўлса — кўнгил хотиржам.
- Ошиқлик йўлининг олислиги йўқ.
- Нодон билан улфатда бўлгандан — Доно билан кулфатда бўлган яхши.
- Меҳмонга қараб — иззат-икроми.
- Кишини кишига кийими танитмайди, хулқи-атвори танитади.
- Яхшилик қил — яхшилик кўрасан.
- Бировнинг қўли билан чўғ ушлама.
- Кўнглингга эрк берсанг, эрксизлик йўлига бошлайди.
- Ўзингда ҳақиқат бўлмаса, уни ўзгадан талаб қилма.
- Қуруқ нон — туз есанг е, Аммо ҳақиқатни де.
- Ҳалол ишдан ҳайиқма!
- Ҳалол иш — сенга келмасин малол.
- Тер тўкиб топилган тийиннинг қадри— Мўмайгина топилган сўмдан баланд.
- Кўр товуққа ҳамма нарса буғдой бўлиб туюлади.
- Икки қуённи қувлаган — бирини ҳам тутолмас.
- Кўп ҳовлиқсанг, кўпчиликка кулги бўласан.
- Хушёрнинг дилидаги гап — мастнинг тилида.
- Тилингни тишинг ортида тут.
- Оғиздан чиққан сўз — қафасдан чиққан қуш.
- Қаҳру ғазаб — ўзингга азоб.
- Ўқиганга — рўшнолик, Ўқимаганга — ташналик.
- Илму ҳикмат вулматга олиб кирмайди, зулматдан олиб чиқади.
- Кўз узоқни кўради, Ақл — ундан ҳам узоқни.

Украинчадан Шуҳрат **ШОРАҲМЕДОВ** таржимаси.

Фан ва техника янгиликлари

Юрак— назорат остида

Юрак касаллигининг кўпгина кўринишлари, айниқса илк босқичда қисқа муддатли бўлиб, улар кўпинча алоҳида шароитларда, масалан ишда, уйқуда пайдо бўлади ва шу боисдан ҳам осойишталик ҳолатида пайқаб бўлмайди. Узлуксиз ва узоқ давом этадиган диагностика назорати олиб бориш керак бўлади.

Шундай қилиб, принципиал янги типдаги медицина приборлари комплексига ниҳоятда катта зарурат юзага келди. Мана энди инсоннинг ҳаёт фаолияти реал шароитида юрак-қон томир системасини тадқиқ этиш учун «Лента МТ» деб аталган аппаратлардан иборат автоматлаштирилган комплекс ясалди ва у кўплаб ишлаб чиқарилмоқда. Унинг вазни 700 граммдан ошмайди. У беморнинг электрокардиограммасини сурункасига ўттиз соатгача қайд этиб бораолади, бунда бемор батамом эркин ҳаракат қилавериши мумкин. Аппарат фойдали иш коэффициенти юқори бўлган микродвигатель билан таъминланган. Янги махсус ихчам ЭҲМ олинган маълумотларни жадал ишлаб чиқиш учун мўлжалланган.

Ҳозир «Лента МТ» мамлакатнинг салкам 100 та шаҳрида қўлланмоқда. Мана шу радиотехника аппаратидан фойдаланиш учувчиларни, автомашина ҳайдовчиларини, қурувчи-монтажчиларни, темир йўл транспорти машинистларини, инсонга алоҳида талаблар қўйиладиган бошқа касбларнинг намояндаларини профилактик текширишлардан ўтказиш чоғида наф бермоқда.

Бундан уч йил муқаддам космосда узоқ муддат бўлган вақтида космонавт-учувчи О. Атьков «Салют-7» космик станциясидаги экипажни медицина-биологик жиҳатдан синчиклаб текшириш учун шу аппаратни қўллаган эди. «Лента МТ» аппарати ҳозир ҳам космик орбиталарда ишлатилмоқда.

Шунақаси ҳам бўлади

ЧЕКСИЗ МУЛК

XIX аср охирларида Лондонда метро қурилишига жуда катта маблағ сарф этишга тўғри келган. Бундай метро йўллари кимнинг уйи тагидан ўтса, ўша ернинг эгасига пул тўланар экан.

Гап шундаки, ўша вақтдаги инглиз қонунларида шундай ёзилган эди: «...уй-жойга хўжайинлик қилувчи одам ернинг марказигача эгалик қилиш ҳуқуқига эгадир». Ана шунинг учун ҳам ҳар қандай одам ёки қурилиш ташкилоти бировнинг уйи тагида бирор ишни амалга оширмоқчи бўлса, албатта ер эгасининг розилигини олиши ёки пул тўлашлари шарт эди.

СОЛИҚ КИМГА ТЎЛАНАДИ?

Америкада баъзи бир штатларнинг чегараси биноларнинг, ҳатто алоҳида хонанинг қоқ ўртасидан ўтган жойлар ҳам бор. Шу сабабдан, баъзи ғалати ҳангомалар ҳам содир бўлиб туради. Турли штатларнинг уй-жойга солиқ солишнинг турлича қонун-қоидалари бўлишидан мана бундай савол-нинг туғилиши табиийдир: агар маълум бир уй биратўла иккала штат майдонига жойлашиб қолган бўлса, уй-жой солиғи қайси штатга тўланиши керак?

Бу келишмовчиликни ҳал қилишда узоқ мулоҳаза ва тортишувлардан сўнг маҳаллий ҳокимият қуйидаги оқилона қарорга келишди: уйнинг ухланадиган хонаси қайси штат майдонида бўлса, солиқ ўша штатга тўланади, қолган хоналар эса иккиламчи ҳисобланади.

Рус тилидан **Омонбек ҲОЛБЕКОВ** таржимаси.

Қип-қизил помидор

Шингил ҳикоя

Шаҳарлик Зариф қишлоқдаги почвасиникига меҳмонга борди. Почвасининг ўғли Собир томорқасида картошка ниҳолларига сув тараётган экан. Эгатларда қийғос очилган картошка гулларига Зарифнинг ҳаваси келди. Оқ капалаклар қанот қоқиб тургандек.

— Парваришини менга ҳам ўргат, — деди у Собирга.

— Картошка-ку парваришдан чиқди. Мана бу икки қатор эгатдаги помидорнинг бир қаторини сен парвариш қила қол, ўргатаман,— деди Собир ва биринчи эгатдан тушиб чопиқни амалда кўрсатди.

— Қойил қиламиз,— деди Зариф енг шимариб ва иккинчи эгатдан Собирникига ўхшатиб бир оз чопди. Энгашиб ниҳолларнинг бўғзидан сиқиб ўсаётган ўтларнинг илдизидан суғуриб тозалади. Собирга ўхшаб эринмайдиган бўлса, белидан «айниладиган». Ҳисоблаб кўрса эгатнинг охиригача яна олтмиш-етмиш марта энгашиб турадиган. Офтоб, ишда «пишмаган» танидан тер қуйиб кетяпти. Осонгина «қирма» чопиққа ўтди. Собир буни зимдан билса ҳам индамади. «Меҳмон-да. Тўғрисини айтсам қийналиб қолади ишда. Кўнглига оғир олмасин. Қайтадан ўзим чопиб қўярман».

«Қолган ишга — қор ёғар» деганларидек, бошқа ишга алаҳсиган Собир чопиқни унутди.

Ёз чилласи. Почвасиникига келган Зариф ўзи чопиқ қилган помидорларга ҳадиксираб боқади. Палаклари ўтларнинг қисувидан сарғайиб қолган. Зарифга: «Бел қайишмай, алдам-қалдамлик билан бизни шу кўйга солдинг», дегандек боқади.

Собир чопиқ қилган ниҳоллардан эса «Ҳалол меҳнатнинг боласимиз» деган маънони ўқийди. Бу вақт ҳовлида ҳеч ким йўқ. Собир далада. Отасига ёрдам қилаётган экан. Ҳозирча опаси нимжон помидорлар ҳақида Зарифга оғиз очганича йўқ. «Меҳмон уялмасин», деб балки Собир ҳам, почваси ҳам бир нарса дейишмас. Лекин нимжон помидорлар қўл учида қилган ишини фош қилиб тураверса, уларнинг юзига қандай қилиб қарайди.

Ғани АБДУЛЛАЕВ, боғбон.

Денгиз бўйида

Ҳайқиради зангори денгиз,
Ҳайқиради беғараз, бекин.
Ў-ю фикри кечаю кундуз
Емиришдир қирғоқни секин.

Мени эса ўзга бир майл —
Қўймас асло ҳолу жонимга.
Кошки ёр-ла қилолсам сайр,
Кошки келса кулиб ёнимга,

Ишқи бўлди юрагимга жо,
Ундан ўзга санам ёқмади:
Қилсам ҳамки қанча илтижо,
Сира менга қиё боқмади.

Майли дедим, ўкинмадим ҳеч,
Унда қолди армон тилагим.
Шу соҳилда кутиб эрта-кеч,
Денгиздек мавж урар юрагим.

Ватан

Шўх куйларни чалсин дуторим,
Энг охирги куним қолгунча.
Шодлик билан янграгин
торим,
Таронангга юз очсин ғунча.
Шу жонажон ҳаёт боғини —
Гулга кўмсин оташ меҳримиз.
Ватанимиз сўлу соғини
Шу меҳр-ла яшнатайлик биз.
Бундан ортиқ бахт бўлмас,
торим,
Шудир шоир дилидаги шаън.
Шодлик билан янграсин
қалбим,
Ҳар инсонни жонидир Ватан!

Темур КАРИМОВ.

Корректор дафтаридан

- Пишт заводи.
- Содалар ательеси.
- Торт инженер.
- Ер дурраси .
- Футбол чархи.
- Тул-буюм лотереяси.
- Спирт анжоми.
- Совун сайли.
- «Чангда қолган пул»

Фаёз ҒАФУРОВ.

Семён СУЛОЕВ.

Кичик ҳийла

Ҳажвия

Востриковлар хонадонида телефон жиринглаб қолди. Телевизорга муккасидан кетиб, термулиб ўтирган оила бошлиғи Николай Петрович трубкани истар-истамас кўтарди.

— Салом! — трубкадан нотаниш эркакнинг хириллаган товуши келди. — Безовта қилганим учун узр. Сизга зиғирдек илтимосим бор эди...

Бахтга қарши Николай Петрович таъминотчи ҳам, универмаг директори ҳам, телевизор тузатадиган уста ҳам, сантехник ҳам эмасди. У бор-йўғи оддий инженер бўлиб, шу боис сўзлашув унга ғайри-табиий туюлди.

— Хўш, хизмат?

— «Спортлото» билетини тўлдиришим керак эди...

— Омадингизни синаб кўраверинг-да, менинг қанчалик ишим бор? — энсаси қотди уй эгасининг.

— Билсангиз, карточкаларни тўлдиришда менинг ўзига хос услубим бор, — тушунтира кетди нотаниш овоз... — Истаган телефон номерини тераманда, жавоб берган кишидан ёрдам беришини сўрайман...

— Ахир, бундай арзимас важ учун одамларнинг вақтини олиш ғирт беъманиликку! — Николай Петрович жиғибийрони чиқиб трубкани отди.

Унинг нигоҳи телевизор экранига тушар-тушмас, телефон яна жиринглаб қолди. Ўзини безовта қилган овозни эшитиб, Николай Петрович чуқур нафас олиб, нотаниш кимсанинг боплаб адабини беришга шайланган ҳам эди-ю, аммо ҳамма гапдан воқиф бўлган хотини унинг бу ҳаракатига ғов бўлди.

— Коленька, рози бўлақолгин, бўлмаса, барибир тинчлик беришмайди. Бундай хаёлпарастларни яхши биламан. Ишхонамизда, ҳам шунақа биттаси бор. «Спортлото» деб икки бор электрон ҳисоблаш машинасини бузди-я. Сени ҳам обориб обкелади.

Востриков истар-истамас хотинининг гапига кирар экан, ҳар эҳтимолга қарши бахтини синаб кўраётган ашаддий ишқибозни милицияга хабар қиламан деб қўрқитиб қўйди.

Орадан ҳафта ўтди. Николай Петрович асабни бузган ўша кунги қўнғироқни унутганди ҳамки, бир оқшом хотини телефонга чақириб қолди.

— Востриков эшитади, — ўзини таништирган Николай Петрович ногаҳон «Спортлото» ишқибозининг овозини таниди.

— Салом! Сизга қўнғироқ қилиб, холис хизматингиз учун миннатдорчилик билдириб қўйишни ўз бурчим деб ҳисоблайман, — телефонда жуда хушчақчақ кимсанинг овози эшитилди, — сиз айтган барча номерларга ютуқ чиқди. Катта раҳмат!

Янгиликдан унинг хуши кетаёзди. «Яхшилар! Куппа-кундузи тунаб кетишди!» дея қичқиргиси келарди. Николай Петрович беҳол креслога чўкар экан, бошини чангаллаганича, инграб юборди.

— Коленька, азизим, сенга нима бўлди? — сўради хотини қўлида валидол таблеткасини тутганча.

— Анави нусха билсанг агар... ўн минг сўм ютибди-я, — базўр минғиллади оила соҳиби.

Бундай омаддан ўзини йўқотаёзган рафиқаси, эрига тайёрланган валидолни ютаркан, вайсай кетди.

— «Спортлото» ўйнайлик, деб неча марта жавраганман? Дениска ҳам кўпдан бери бу ҳақда ялингани -ялинган. Ақлли одамлар ҳар бир тиражда қатнашадилар. Мана, қўшнимиз — Алексей Иванович икки марта ютди...

Бошқа вақт бўлганда, боплаб хотинининг адабини беришга қодир эди-ю, ҳозир бўлса мум тишлагандек лол қолганди.

Эртаси куни иш вақти тугаши биланоқ Востриков «Спортлото» киоскасига шошилди. Уйда уни биринчи бўлиб Дениска кутиб олди. Болакай хурсандлигидан ҳеч қаерга сиғмай, сакрай-сакрай, отасининг билет тутган қўлидан ушлаганча ёзув столи ёнига етаклаб борди.

Шу оқшом Востриковлар кечки тановулни ҳам унутиб ярим тунгача «Спортлото» тўлғазиш билан банд бўлишди. Ҳатто Денискага ҳам бир неча карточкани тўлғазишга беришди. Лекин асосий ишни ўзини тажрибали ва омадли деб билган Николай Петрович бажарди.

Эртасига Дениска терисига сиғмай уюштирилган ҳийла муваффақиятли ўтгани ва миннатдорчилик билдиргани қўшнилари Алексей Ивановичникига ошиқди. Агарда Денисканинг бу таклифи бўлмаганда Востриковлар «Спортлото» ўйнаши амри-маҳол эди.

Русчадан Рустам **ШАРОПОВ** таржимаси.

Бир асар тарихи

«Адиб боғбон ҳузурида»

(Картина қаршисида ўйлар)

Ўзбекистон Ёзувчилар союзида, эълон тахталарида ғаройиб бир афиша пайдо бўлди. Афишада эгнига яктак кийган, соқоли қордек оппоқ нуроний отахон кетмонга суяниб турибди. Бир қўлида эса анорнинг нозиккина навдаси. Унинг рўбарўсида эса мавлоно Ойбек чуқур хаёлга чўмган ҳолатда турибди. Ёқалари очиқ, икки қўли чўнтагида, сочлари тўзиган. Қип-қизил бўлиб товланиб турган анорларга ҳам парво қилмаётгандек.

Тагида икки қатор ёзув: «Рассом Азиза Маматованинг ижодий кўргазмаси».

Кўргазмани кўздан кечириш жараёнида бир нарсага амин бўлдим: Азиза Маматова характерли портретлар чизишни севар экан. Кибриё Қаҳҳорова, Абдулла Орипов, Шаҳодат Исахонова, Усмон Носир портретларида нафақат адибларнинг рухсорини аниқ кўрдим, балки уларнинг ички кечинмалари, қалб туйғуларини ҳам туйгандек бўлдим.

Яна ўша «Адиб боғбон ҳузурида» картинасининг қаршисида тўхтадим. Нега чол саксон ёшларда-ю, адиб Ойбек навқирон ҳолатда? Нима бу: рамзий бир маъно борми ёки чол Ойбекнинг отасими? Чол ҳаётда борми ёки авторнинг тўқимасими? Бу саволлар ҳеч хаёлимни тарк этмай қолди.

ЙИЛЛАР ШАМОЛИ

1935—1940 йиллар. Вазият ниҳоятда оғир. Ҳар куни бир кўнгилсиз воқеа. Ҳар куни тоза виждонли бир одамнинг номига қора ранг тортилади.

Ҳамма учун оғир эди ўша пайтлар. Адиб учун эса ниҳоятда оғир эди. Бўлаётган воқеалар Ойбекнинг маъсум юрагини ғижимларди, изтиробга соларди. Бундай пайтда кенгликлар ўзига чорлайди кишини. Ойбек ўз қалбига ором, мажруҳ дилига малҳам излаб қишлоқлар сари йўл олади.

Бепоён яйловлардан, шарбат томиб турган боғлардан, ўйноқи сойлардан топади у давони. Адиб сочларини тўзғитиб ўтган, димоғига гул ҳидларини келтирган шамолларга роз айтади:

Шамол бир эртак ўқи,
Ўзганда тоғ устидан,
Ичиб булоқ бошидан,
Шамол бир эртак ўқи.
Тоғлар рўёсини айт,
Юлдуз саломини айт...

Шоир халқининг эрка фарзанди. У чўпоннинг ҳам, боғбоннинг ҳам суюклиси, ардоқлиси. Уни хонадонларда ҳамиша орзиқиб кутишади. Шеърлар оҳанги барчани ҳаяжонга солади. Адиб эса ўзининг бўлажак қаҳрамонлари билан учрашади.

РАССОМ ҲИКОЯСИ

1986 йил ёзда Наманган областида, Нанай қишлоғида бўлган эдим. Бирам табиати чиройлики! Худди юрагимга илҳом силкиб-силкиб кираётгандек. Нанайда бир боғбон буваникида меҳмон бўлдим. 87 ёшларда эдилар. Кампири билан мени жуда сийлашди, ардоқлашди.

Кун бўйи Мирза Абдулла бува анорзорда куймаланарди. Қип-қизил анорларни татиб кўрарди. Отахон шунчалар хаёлимга ўрнашиб қолган эдики, асти қўяверасиз.

Менинг расм чизишимни билиб сўраб қолдилар.

— Ойбекни кўрганмисиз?

— Йўқ,— дедим мен.

— Мен кўрганман,— дедилар у киши оғир хўрсиниб. — Ойбек Нанайга келган. Мен билан ҳамсуҳбат бўлган.

Хаёлимда чақмоқ чаққандек бўлди.

— Қачон келган Ойбек?

— Уруш бошланмасдан олдин. 35—36 ёшларда эди. Мен 40—45 лар ўртасида эдим. Жуда ақли расо эди. Аммо қийналгани, руҳи азоб чеккани шундоқ кўриниб турганди.

Наманган сафаридан қайтганимда ҳам Мирза Абдулла бува хаёлимдан кетмади. Қўлимга мўйқалам олдим.

— Нега бувани ҳозирги ёшдаю, Ойбекни ўша, 35—36 ёшида акс эттиргансиз?

— Биласизми, атайлаб шундай қилдим. Санъатда уйғунлаштириш деган сўз бор.

— Сизнинг суратингизда уйғунлик борми? Менинг назаримда ҳақиқатга зид эмасми?

— Бува шу ёшда бўлгани билан у меҳнатда пишганлиги шундоқ сезилиб турибди. Иккинчидан, адиб Ойбек руҳий изтироблар, ички туйғулар нуқтаи-назаридан қаралса отахон билан баббаравар. Учинчидан, Мирза Абдулла отанинг кўзи ўнгида, хотирасида Ойбек домла 35—36 ёшли навқирон йигит сифатида муҳрланиб қолган.

Кейин иккала образни ҳам ижодкор, нуроний тасвирламоқчи бўлдим. Мирза Абдулла бува ҳам ижодкор. Унинг қалами — кетмон, қоғози — она Ер. У яратган ҳосиллар эса асари. Боғбоннинг қалами Ойбек домланинг қалами сингари сермаҳсул. Мен кўзда тутган мақсадни тушундингизми?

— Ойбек домла Мирза Абдулла бувани бирон асарда эслаб кетганмикинлар?

— «Олтин водийдан шабадалар» романида бу ҳақда ёзганлар. Умуман романнинг номиёқ, ҳамма нарсани ойдинлаштирмайдими?

СЎНГСИЗ ХАЁЛ

Картинага қарайвераман. Сурат шу қадар жонли чиққан эдики... Гўё чуқурроқ нафас олсам ҳам иккала ижодкорнинг хаёли бузиладигандек. Иккови ҳам чуқур ўйлар гирдобида банд. Бири она Ернинг саховатини ўйлаётгандек. Иккинчиси эса, йўллар саодатини, юрак садоқатини ифодаловчи сатрлар қуйида сармаст.

Адибни яна бир марта эслашга имкон яратгани учун рассомга ташаккур айтгим келади.

Темур УБАЙДУЛЛО.

СУРАТЛАРДА: 1. Рассом Азиза Маматованинг «Адиб боғбон ҳузурида» картинаси. 2. Автопортрет.

Р. Шарипов фотолари.

МИНГ ЙИЛДАН СЎНГ

Совет мутахассислари ёрдамида Мисрдаги Асвон тўғони қурилаётган пайтда, археологлар тўғон ишга тушгандан сўнг сув остида қолиб кетиши керак бўлган Нубия чўлларида кўпгина қазилма ишларини олиб боришган. Кунлардан бирида улар неча минг йиллардан буён ер қаърида ётган пўлат пичоқни топиб олишди. Агар бир вазият тақозо қилмаганда, бу топилма олимларни деярли чинакамига қизиқтирмасди: пичоқнинг тиғи шунчалик ўткирлигидан ҳатто у билан юмшоқ нонни ҳам қийналмай кесиш мумкин эди. Бу пўлат пичоқни бунчалик сифатли ишланганлиги қадимги металлурглар ва қуролсозларнинг юқори малакаларидан дарак беради.

САЛОҲИДДИННИНГ ҚИЛИЧИ

Шарқ афсонасида нақл қилинишича, XII асрда Миср султони ва лашкарбошиси бўлган Салоҳиддин ўзининг абжирлиги ва ҳарбий санъати билан Шер Юрак лақабини олган инглиз шоҳи Ричард I билан мусобақалашган экан. Ричард қиличнинг кучли зарби билан найзани кенг иккига бўлиб юборади. Унга жавобан Салоҳиддин ҳавога юпқа шоҳи рўмолчани отади ва уни ўз шамшири билан бўлаклаб ташлайди. Бу султоннинг абжирлигини ва қуролининг ўткирлигини кўрсатар эди.

Айтишларича, Шарқнинг энг яхши ханжарини ажлунлик (Иордания шимолида) усталар тайёрлашаркан. Ўрта асрларда бу ерларда қуролсозлик жуда ривожланган, бир неча асрлар мобайнида Ажлун ўзининг шамширлари, қиличлари, ханжарлари билан дунёга машҳур бўлган.

Яқинда археологлар Ажлун атрофида темирчилик устахонаси қолдиқлари ҳамда кончилар ўрта асрларда темир рудаси қазиб чиқарган ташландиқ конни топиб олишди. Археологлар топилмаси ажлунлик усталар қурол ясаш ва металлургия ривожида юқори даражага эришганликларини яна бир бор тасдиқлади.

МОНТЕСУМА ОЙНАСИ

Шундай ҳужжатлар сақланиб қолганки, уларда айтилишича қадимги ацтеклар (Мексика территориясидаги ҳиндулар-нинг вакиллари) яхшилаб ишлов берилган ва ялтирагунча жилоланган платина бўлакларидан ойна тайёрлашни билишган экан. Улар бу ишларни қандай амалга оширган — бу ҳозирча жумбоқ: ахир платина 1769 градусда эрийди, металлургия учун йўл очиб берадиган бундай ҳароратга эришиш осон эмас. Аммо қандай қилиб бўлса ҳам ацтекларнинг донг таратган йўлбошчиси Монтесума XVI аср бошларида Испания шоҳига совға қилиш учун конкистадорларга шундай ойналардан бир нечтасини бериб юборган. Унинг бу иши «қарз бўлиб қолмади»: Монтесума испанлар томонидан ҳибсга олинди ва тез орада қатл қилинди.

Русчадан **Адҳам ДАМИНОВ** таржимаси.

Китоблар хорижга жўнатилмоқда

«Радуга» нашриётининг Тошкент бўлими нашр этган дари ва пушту тилидаги китоблар туркуми Ўзбекистон пойтахтидан Кобулга жўнатилди. Улар орасида М. Горькийнинг «Одамлар орасида» ва В. Кожевниковнинг «Матонатли кишилар» асарлари, Г. Некрасовнинг «Партизан қўнғироғи» тўплами ҳамда арман адиби Н. Нерсесьяннинг «Рустам ва Далира» романи бор.

Эрон ва Сурия университетларига «В. И. Ленин. Ҳаёт, кураш, ғоялар» монографияси, совет адибларининг форс тилига таржима қилинган ҳикоя ва шеърлар тўпламлари юборилди.

Ўзбекистонноширлари шарқ мамлакатларидан ўнлаб буюртмалар олишмоқда. Кундан-кунга кўпайиб бораётган эҳтиёжларни қондириш учун «Радуга» нашриётининг Тошкент бўлимида Яқин ва Ўрта Шарқ мамлакатлари редакцияси ташкил этилди. Редакция хорижий кутубхоналар билан амалий алоқаларни йўлга қўйган.

Америка учун архарлар

Ёввойи қўй — архарлар туркуми Олтой — АҚШ маршрути бўйича узоқ муддатли саёҳатга тайёргарлик кўрмоқда. Архарлар Жанубий Сибирь, Ўрта Осиёдаги тоғли районларда яшайди. Америкалик бизнесмен Арманд Хаммер бу кучли ҳайвонларнинг селекцион имкониятлари билан қизиқиб қолди. Хаммер илтимосига кўра, овланган бир нечта архарлар СССР Фанлар академиясининг Сибирь бўлимига қарашли Телец кўли атрофида жойлашган биология станциясига келтирилди. Бу ерда архарлар керакли адаптацияларни олгач, АҚШга йўл олади.

Абдураҳим РАСУЛОВ, биолог.

Менинг беозор онажоним

(Бўлган воқеа)

«ДАЛАЗОР» маҳалласида Хонпошша аяни каттадан-кичик — ҳамма танир, унга кўзи тушган одамнинг чеҳраси очилиб, беихтиёр лабида табассум ўйнарди. Ёши катта кишиларнинг айтишларича, нуроний бу ая умрида бировга бир оғиз ёмон сўз айтмаган, заҳархандалик қилмаган, ҳатто урушнинг йўқчил, оғир кунларида бир ўғли, бир қизини боқишга қийналса ҳам болалар уйида фаррошлик қилиб, рўзғор тебратиб яшаркану, ҳеч зорланмас экан.

Кунлар шунақа ўтарди. Хонпошша ая ўз болаларими, кўчадаги ёшлангми нотўғри иш қилса: «Уйинг буғдойга тўлгур», «Ҳай, бўйинг чўзилгур», «Барака топгур» деб кулимсираб койирди, айниқса болаларни суюб-эркалаб бошларини силарди.

Мучал ҳисоби билан йил ағдарган кексалар аяни саксонга борган дейишарди. Шунча ёшда бўлса ҳам, аянинг юзлари ширмой нондек, кўзлари қора мунчоқдек нурли эди-ю, сочларида битта ҳам қора йўқ эди. Шоҳила-шоҳила попукли оқ шойи рўмоли оқ сочларига, қаймоқдек момиқ лўппи юзларига жуда ярашиб кетарди, шунинг учунми, унга кўзи тушган одамнинг чеҳраси ёришиб, дили яйрарди.

Хонпошша ая бунчалар нуроний, ёқимтой, сўлим кампирлигини эркагу-хотин қариялар унинг ёшликдан хаёли, иффатли, бокира аёл бўлганига йўйишарди-да, ўзларича фахру-ғурур билан мақтаб қўйишарди.

— Бу аёлнинг сабри-бардошига тасанно, ўн бешида турмушга чиқиб, ўн саккизида икки боласи билан тул қолган, қанча жойлардан совчилар келганда қайта турмуш қилмайман деб, икки боласининг кўз ёшларини оқизмай ҳаётдан бева ўтди... Билинглар яхшилар, Хонпошша ая шунчаки аёл эмас фаришта, уни бежиз пари ая демаймиз.

Хонпошша аянинг қизи Мукаррам Аччи қишлоғидаги пахтакор йигитга турмушга чиқиб, тиниб-тинчиб кетган, ўғли Ислом Ойпўлат деган бақалоққина, қошлари қалин-туташ, пучуқ бурун қизга уйланган. Маҳалладаги зукко одамлар: «Бир яхшига — бир ёмон, Хонпошша ая ўзи хўп дўлвор, покиза, нуроний қайнана-ю, келини заҳар, тили тез жаҳли чиққанда қилни қирқ ёриб юборадиган экан, у ҳам Исломни, ҳам аянинг оғзидан қонини келтираяпти», деб юришарди. Ойпўлат икки-уч фарзандли бўлди-ю, Хонпошша ая елкасига хуржун ташлаб олгандек эрта-ю-кеч бир набирасини кўтариб, бирини етаклаб бола боқиш, кир ювиш, боқаётган қўйига ем солиш, ўчоққа қараш, уй-ҳовлини супуриш, ўғли билан келини ишдан келгач, овқат сузиб келиш, ҳаммаларининг ўрнини тўғрилаш, кейин тун ярим кечада уйқуга ётиш билан кун ўтказарди, эртаси яна шулар такрорланар, яна Хонпошша аянинг оқ сочи супурги, таёқдек сертомир қўллари косов эди, суяклари бўртиб чиққан елкасини Ойпўлатнинг ошқовоқдек семирган ўғли кун бўйи ерга тушмай эзарди, қонсираб қолган юракларини эзарди.

Уй йиғиштирилмай, болалари ювинтирилмай ёки овқат вақтида тайёр бўлмай қолса, Ойпўлат аччиқ тилини аянинг асаб томирларига санчиб-санчиб оларди:

— Бекорчисиз, эрталабдан бери нима иш қилдингиз... Яна қўшнима-қўшни юриб иғво халтангизни очдингизми? Бу уйда ўзи борингиз ҳам, йўғингиз ҳам билинмайди... Сиздан анави мушук яхши, жилла курса сичқон тутиб фойдаси тегади.

Бу аламли гапларни эшитиб Хонпошша аянинг қуруқшаб қолган аъзон-баданн зирқираб кетади-ю, бир оғиз ҳам гап айтмайди, «қулт» этиб ютинади-қўяди, шу ютиниш кўксига заҳри-қотил бўлиб тўпланади. Бечора кампир Ойпўлатга гап қайтаролмагандек, ўғлига ҳам ҳеч нарса деёлмайди, бир-икки марта келини азоб бераётганини айтганда, Ислом уни жеркиб ташлаган, охирида нобакорлик қилиб онажонисини бир тарсаки урган ҳам эди.

Хонпошша ая ўша кунни, ўғлидан тарсаки еган кунини сира унутмайди. Ўша куни ҳовлининг этагидаги молхонага кириб кўпдан бери ўзи боқиб семиртираётган қўйи олдида ҳўнграб-ҳўнграб, тўлиб-тўлиб йиғлади, попукдек қизлик йилларини, Исломни туққан кунлари ўғил кўрдим деб қувонганларини, уни севиб-ўпиб, ойлаб касал бўлиб ётганларида парваришлаганларини, тўйгами, қариндош-уруғлари уйигами борганда бирор тансиқ овқат бўлса кап-катта ўғлига илиниб олиб келганларини эслади, у билан қизи Мукаррамни бевaликда қандай қийинчиликлар билан катта қилганларини хаёлидан ўтказиб, яна тўлиб-тўлиб, суяк елкалари титраб-титраб обдон йиғлади. Қўй кампирга ачиниб, кавш қайтармай мўлтираб қараб турарди.

Эртаси куни Хонпошша ая кичиккина бўғчасини бошига қўйиб, аразлаган бўлди-ю, қизининг уйига — Аччи қишлоғига кетиб қолди. Уч кун ўтар-ўтмас Ислом синглисиникига бориб, аясидан нари-бери кечирим сўради-да, уйига қайтариб олиб келди. Буни унга Ойпўлат ўргатган эди. Ахир уйда болалар ёш, уларга қараб турадиган, уй «икир-чикир»ларини бажарадиган битта хизматкор ҳам керак-да. Забардаст яхши эрни туғиб берган ая Ойпўлатга тайёр хизматкор бўлиб турганда, ундан то болаларини катта қилиб олгунча фойдаланиб қолиши ҳам керак-да...

Хонпошша ая шунча алам-аччиқлардан кейин ҳам келинини, ўғлини райига қараб, уйда кучи етганча питирлаб, эврилиб-эгилиб хизмат қилиб юрди-ю, бир туни, бир лаҳзада юраги ёрилиб кетди. Шу фожиали кечада келини ишда, ўғли уйда эди, она шўрлик жон талвасасида уни чақирди:

— Ҳа, яна нима бўлди? — совуққонлик билан сўради Ислом.

— Жоним ўғлим, дарров Баҳри холангни айтиб чиқ... Менинг аҳволим ёмон.

Ислом онасининг талвасали, безовта чеҳрасини кўриб, қўшнининг уйига югурди.

...Тонг чоғи маҳаллага эрта кузда тўсатдан тушган қордек совуқ хабар тарқалди:

— Хонпошша ая вафот этибдилар... Фариштадек гўзал аёл эди!

Шу куни одамлар Баҳри холадан аянинг сўнгги айтган васиятини эшитишди. Хонпошша ая ўғли билан қизидан рози-ризолигини билдириб:

— Баҳрихон, сиз билан опа-сингилдек эдик... Кўряпсиз, аҳволим чатоқ. Агар бандаликни бажо келтирсам битта илтижоим бор... Мени юваётганларида кўксимни тахтага қаратиб, орқа кўкрагимни эзсинлар... Токи кўкрагимга йиғилган зардоб оқиб тушсин. Биласиз-ку, уй-жойим, бола-чақам деб қариган чоғимда хўрлик кўриб, юрак-бағрим қон-зардоб бўлиб кетган.

Хонпошша аянинг бу нола-ю-васиятини эшитган катта-ю-кичик — ҳамма йиғлади. Дили гул, қалби биллур, ўн саккиз ёшида бева қолиб ҳаётдан парн-пайкар бўлиб ўтган онахонни нечундир нур тушиб турган мангу манзилгоҳига қўяётганда ёлғиз ўғли Ислом гирён уриб йиғлади-да, бирдан фарёд қилди:

— Менинг беозор онажоним! Энди сизни қаердан топаман!..

Маҳалладаги жаҳли тез бир одам ўзича секин тўнғиллади:

— Энди онангни топиб бўпсан...

Гўр гумбази кўтарилгач, оқ соқол бир кекса жамоага қараб мурожаат қилди:

— Азизлар, марҳума қандай аёл эди?

— Фаришта... Эзилган, маҳзуна она эди,— дейишди бараварига кўпчилик.

Ҳамма бошини қуйи эгиб қолди.

Тўлқин РАСУЛЕВ.

Турфа олам

ГЎЗАЛЛИК САРФ-ХАРАЖАТЛАРНИ ТАЛАБ ҚИЛАДИ

Пардоз-андоз билан шуғулланувчи ҳозирги замон инглиз хотин-қизлари ҳар йили:

сочларни химия ёрдамида турмаклаш учун 100 миллион фунт стерлинг;

қош ва киприк бўёқлари учун — 3 миллион фунт стерлинг;

упа, крем, ёғ упа ва юзга грим бериш учун 14 миллион фунт стерлингдан зиёд;

лаб бўёғига — 6 миллион фунт стерлинг;

тирноқ лакига 2,5 миллион фунт стерлинг сарфлайдилар.

Кўриб турибсизки, гўзал кўриниш арзонга тушмайди. Қизиқ, буни уларнинг эрлари билишармикан?

ЧАНГАЛЗОРГА... РАДИО БИЛАН

Киву (Зоир) вилоятининг чангалзорларида ишлаётган ғарбий германиялик энтомолог Бодо-Фридрих Аузга бир неча хавфли дақиқаларни бошидан кечиришга тўғри келди. Танганьика кўли соҳилида у кутилмаганда етакчиси бошчилигидаги горилллалар тўдасига дуч келиб қолди.

Маймунларнинг авзойи бузуқ бўлиб, улар олимни қуршаб олишди ва «қўлларини» силтаб таҳдид қила, бошладилар. Айниқса, тўда етакчиси ҳаддидан ошар эди. Ёнида қуроли бўлмаган Ауз ҳайвонларни саросимага солмоқчи бўлди. У ёнидаги приёмникнинг овозини баланд қилиб, уни тўда етакчисига қарата улоқтирди. У орқа-ўнгига қарамай жуфтакни ростлади, шундан кейин бутун тўда унинг ортидан эргашди, деб хабар беради «Штерн» (ГФР) журнали.

РАДИО ЁРДАМ БЕРАДИ

Агар сизга бирор ходим керак бўлиб қолсаю у ўз иш жойида бўлмаса нима қилиш керак? Одатда бундай ҳолларда унинг ҳамкасблари ва дўстларидан суриштирилади, бирор ходим уни излаб топишга, масалан ошхонага ёки дам олиш хонасига юборилади. Аммо бундай изланишлар чўзилиб кетиши, баъзан самарасиз тугаши ҳам мумкин.

Британиянинг «Британ телеком» компанияси ана шу ишни ҳам замонавий техника зиммасига юклашга қарор қилди. Компания шундай прибор ишлаб чиқардики, унинг ёрдамида ҳар қандай ички телефон орқали маҳаллий радио эшиттиришлари системасига чиқиш ва эълон бериш мумкин. Бу эълон бинонинг барча хоналарида эшитилади. Худди шу йўсинда бошқа ҳар хил хабарлар ва эълонларни ҳам эшиттириш мумкин.

ЎҒИРЛАНГАН... ВОДОПРОВОД

Ҳозир автомобиль қимматбаҳо тошлар, пуллар ёки нодир археология буюмлари ўғирланганлиги ҳақидаги хабар билан ҳеч кимни ажаблантириб бўлмайди. Яқинда Венесуэлада чиқадиган «Насьональ» газетаси кўз кўриб қулоқ эшитмаган воқеа — Алуакас шаҳрида водопровод ўғирланганлиги ҳақида хабар қилди. Ўғриларга бутун сув ҳайдаш механизмини бўлакларга ажратиш учун тун бўйи «дам олмай меҳнат қилишга» тўғри келган кўринади. Чунки маҳаллий маъмурлар янги объектни — бир неча йилдан бери аҳоли орзиқиб кутаётган водопроводни эрталаб тантанали вазиятда очишни режалаштирган эдилар.

Кўпчилик: мазкур ўғирлик шов-шув кўтариш мақсадида содир этилмаганмикан, деб ўзига ўзи савол бераётган бир пайтда Альуакаснинг 8000 нафар аҳолиси сувни «боболаримиз усулида» обкашда ташишга мажбур бўлмоқда.

ТЕЛЕПРОГРАММАЛАР

19—25 сентябрь

Душанба — 19 сентябрь

МТ I

7.00 «120 минут». 9.05 «Оламаро қўшиқ мангу янграйди». фильм-концерт. Калининграддан кўрсатилади. 9.25 Янгиликлар. 9.35 XXIV ёзги Олимпиада ўйинлари. Сеулдан кўрсатилади. 11.35 «Дунё бўйлаб». Киноальманах. 12.40 Янгиликлар. 12.55 XXIV ёзги Олимпиада ўйинлари. Сузиш. Спорт гимнастикаси. Сеулдан кўрсатилади. 15.50 Янгиликлар. 16.05 XXI асрга экспедиция. 17.05 «Етти қария ва бир қиз». Телевизион бадиий фильм. («Мосфильм») 18.25 Шеърият лаҳзалари. 18.35 «Оқ эшик ортида». Телевизион ҳужжатли фильм. 19.30 XXIV ёзги Олимпиада ўйинлари. Бокс. Сеулдан кўрсатилади. 21.00 «Время». 21.35 «Қайта қуриш прожектори». 21.45 XXIV ёзги Олимпиада ўйинлари. Оғир атлетика. Спорт гимнастикаси. Сеулдан кўрсатилади. 00.30 «Дунё воқеалари».

МТ II

9.00 Эрталабки гимнастика.

Ўқув программаси

9.15 «Чеховлар». Илмий-оммабоп фильм. 9.35, 10.35 Тарих. 8-синф. Буюк француз буржуа революцияси. 10.05 Итальян тили. 11.05 СПТУ ўқувчиларига. Информатика ва ҳисоблаш техникаси асослари. Алгоритмик тилнинг янги конструкциялари. 11.35, 12.35 Биология. 6-синф. Гуллайдиган ўсимликлар классификацияси. 11.55 Илмий-оммабоп фильмлар. 12.55 «Ҳаракат хавфсизлиги учун». 13.00 «Экран» ижодий уюшмасининг қисқа метражли телевизион бадиий фильмлари: «Сенга айтмоқчиман...», «Домино ва рояль учун этюд». 13.50 Янгиликлар. 14.00 «Музикали киоск». 14.30 «Ҳарбий-дала қиссаси». Бадиий фильм, субтитр билан (Одесса киностудияси). 16.00 XXIV ёзги Олимпиада ўйинлари. Бокс. Сеулдан кўрсатилади. 17.30 «Совет Иттифоқига хизмат қиламан!». 18.30 Янгиликлар. 18.35 Исландия университети хорининг концерти. 18.55 «Эстрадада биринчи марта». И. Л. Андроников иштирокида телевизион фильм. 20.00 Тунингиз хайрли бўлсин, кичкинтойлар! 20.15 «Халқаро панорама». 21.00 «Время». 21.35 «Қайта қуриш прожектори». 21.45 «Жонли планета». Ўн икки серияли ҳужжатли фильм. 9-серия — «Қуруқлик ва денгизаро» (Буюк Британия). 22.40 «Тонгги почта». Музикали кўрсатув (такрор.). 23.10 Янгиликлар.

ЎзТВ

15.30 «Олатоунинг кумуш шоҳи». Бадиий фильм. («Қозоқфильм»). 16.45 География. География кашфиётлари тарихидан. 17.15 «Ҳаммаси донишмандликда мужассам». Телефильм. 17.30 «Қизиқувчилар экрани». Илмий-оммабоп программа (рус.). 18.00 Янгиликлар. 18.10 «Кичик ёлғончи». Мультфильм. 18.20 «Шоирлар — болаларга». 18.45 «Бошланғич партия ташкилоти: тажриба ва муаммолар». 19.15 «Унутмас мени боғим». Усмон Носир ижоди. Шоир туғилган куннинг 75 йиллигига бағишланади. 20.00 «Ахборот» (рус.). 20.15 Долзарб интервью. 20.30 «Ахборот». 20.50 «Тушимга боғ кирибди...». 21.00 Москва. «Время». 21.35 Москва. «Қайта қуриш прожектори». 21.45 «Маорифимиз муаммолари». 22.25 «Созандалар ҳақида ҳикоялар». Т. Алиматов. Телефильм.

ТОШКЕНТ ШАҲРИ ВА ТОШКЕНТ ОБЛАСТИ УЧУН ПРОГРАММА

19.05 «Бутуниттифоқ аҳолини рўйхатга олиш олдидан». Кўрсатувда область статистика бошқармасининг вакиллари иштирок этадилар (рус.). 19.35 «Тош осмони остида». Бадиий фильм. (СССР — Норвегия»).

ФРУНЗЕ КЎРСАТАДИ:

Сешанба — 20 сентябрь

МТ I

7.00 «120 минут». 9.05 XXIV ёзги Олимпиада ўйинлари. Сеулдан кўрсагилади. 9.35 Ҳужжатли фильмлар премьераси: «Брайлча уруш тарихи». («ЦСДФ»), «Фронт хроникасидан олинган исм» («Свердловск»). 9.55 Янгиликлар.

***

11.55 XXIV Ёзги Олимпиада ўйинлари. Сувга сакраш. Гандбол. Эркаклар. СССР — Югославия терма командалари. Бокс. Сеулдан кўрсатилади. 15.30 Янгиликлар. 15.40 «Экран» ижодий уюшмаси намойиш этади. «Ўз сўзимда турибман...». Телевизион ҳужжатли фильм. 16.30 Татар халқ куйлари. Қозондан кўрсатилади. 16.55 Иқтисодий билимлар асослари. «ТелеЭКО» журнали. 17.25 Катталар учун мультфильмлар: «Ёзилмаган хат». «Тентак эр ҳақида эртак», «А+В». 17.50 XIX партия конференцияси белгилаб берган йўлдан. «Бинокор». 18.20 «Қизча циркда». Мультфильм. 18.40 «Дунё воқеалари». 19.00 XXIV ёзги Олимпиада ўйинлари. Классик кураш. Велоспорт. Сеулдан кўрсатилади. 21.00 «Время». 21.35 «Қайта қуриш прожектори». 21.50 XXIV ёзги Олимпиада ўйинлари. Спорт гимнастикаси. Оғир атлетика. Сеулдан кўрсатилади. 00.45 Дунё воқеалари.

МТ II

9.00 Эрталабки гимнастика.

Ўқув программаси.

9.15 «Машиналар оламидаги янгиликлар». 9.35, 10.35 Оилавий турмуш этикаси ва психологияси. 9-синф. 10.05 Француз тили. 1-йил шуғулланаётганлар учун. 11.05 СПТУ ўқувчиларига. Эстетик тарбия. 11.35, 12.35 География. 6-синф. Ердаги табиатнинг хилма-хиллиги. 12.05 Француз тили. 2-йил шуғулланаётганлар учун.

***

13.05 «Қайтадан бошла». Бадиий фильм. («Мосфильм»). 14.15 «Катталар ва болалар» туркумидан телевизион ҳужжатли фильмлар премьераси. 14.55 Янгиликлар.

***

18.10 Янгиликлар. 18.20 Ритмик гимнастика. 18.50 «Дин Рид ҳаётда ва қўшиқда». 20.00 Тунингиз хайрли бўлсин, кичкинтойлар! 20.15 «...16 ёшгача ва ундан катталар». 21.00 «Время». 21.35 «Қайта қуриш прожектори». 21.45 «Бўри уяси». Бадиий фильм. 1-серия. «Қирғизфильм». 23.05 Янгиликлар.

ЎзТВ

15.30 «Дарё ортида олис қишлоқда». Бадиий фильм. (А. Довженко номли киностудия). 16.45 Физика. Газ қонуни. 17.15 «Шинганинг мовий маржони». Телефильм. 17.30 Эстетика асослари. Эстетика нимани ўргатади? 18.00 Янгиликлар. 18.10 «Давлат манфаати». Бўш шиша идишларни қабул қилувчи пунктларнинг муаммолари ҳақида (рус.). 18.55 «Лайлак учун этикча». Мультфильм. 19.05 Телевизион новеллалар театри. С. Азимов. «Кўзлари чўлпон». 20.00 «Ахборот» (рус.). 20.15 «Ерга қайтиш». Телефильм. 20.30 «Ахборот». 20.50 «Мария». Телефильм. 21.00 Москва. «Время». 21.35 Москва. «Қайта қуриш прожектори». 21.50 «Хирмонингизга барака!». 22.10 «Йўлдаги курашлар». Бадиий фильм. («Мосфильм»). 1-серия. 23.45 Кўрсатувлар программаси.

ТОШКЕНТ ШАҲРИ ВА ТОШКЕНТ ОБЛАСТИ УЧУН ПРОГРАММА

19.05 «Ёшлик» студияси кўрсатади. 19.35 «Трамплин». Телефильм. 19.45 «Дўстларимиз тароналари». 20.25 «Беш йиллик: ишлар ва одамлар». Тошкент тикувчилик ишлаб чиқариш бирлашмасидан кўрсатув.

ФРУНЗЕ КЎРСАТАДИ.

Чоршанба — 21 сентябрь

МТ I

7.00 «120 минут». 9.05 Мультфильмлар: «Гугуце», «Гугуценинг партаси». 9.25 Инсон институти. Одамнинг жисмоний имкониятлари ҳақида. 10.30 Янгиликлар. 10.40 XXIV ёзги Олимпиада ўйинлари. Сеулдан кўрсатилади. 12.00 «Сен ҳақингда ва ўзим ҳақимда». Ю. Антонов қўшиқлари. 12.45 Янгиликлар. 12.55 — XXIV ёзги Олимпиада ўйинлари. Сузиш. Велоспорт. Сеулдан кўрсатилади. 15.20 «Энг ёш». Телевизион ҳужжатли фильм премьераси (Боку). 15.30 «Оркестр де Пари» концерти. 16.15 Тожикистон телевидениесининг программаси. 17.05 «Қувноқ камалак». 17.35 «Фантазёрлар». Олмаотадан кўрсатилади. 18.00 «Муми-Долга куз келди». Мультфильм. 18.15 «Сиз яратган боғ». 18.45 «Дунё воқеалари». 19.00 XXIV ёзги Олимпиада ўйинлари. Классик кураш. Бокс. Сеулдан кўрсатилади. 21.00 «Время». 21.35 «Қайта қуриш прожектори». 21.45 XXIV ёзги Олимпиада ўйинлари. Оғир атлетика. Спорт гимнастикаси. Сеулдан кўрсатилади. 01.20 «Дунё воқеалари».

МТ II

9.00 Эрталабки гимнастика.

Ўқув программаси

9.15 Илмий-оммабоп фильм. 9.35, 10.35 Информатика ва ҳисоблаш техникаси асослари. 10-синф. Алгоритмлар плюс робот. 10.05 Немис тили. 1-йил шуғулланаётганлар учун. 11.05 СПТУ ўқувчиларига. Ф. М. Достоевский. «Жиноят ва жазо». 11.35, 12.35 Физика. 6-синф. Салом, физика. 12.05 Немис тили. 2-йил шуғулланаётганлар учун.

13.05 «Бўри уяси». Бадиий фильм. 1-серия. 14.25 Янгиликлар. 14.35 «Шаҳарлар ва йиллар». Телевизион ҳужжатли фильмлар: «Ёз қаерда қишлайди». «Херсон».

***

17.20 XXIV ёзги Олимпиада ўйинлари. Бокс. Сеулдан кўрсатилади. 19.00 Янгиликлар. 19.15 П. И. Чайковский номли халқаро конкурс лауреатлари. М. Плетнев. (фортепьяно). 20.00 «Тунингиз хайрли бўлсин, кичкинтойлар!». 20.15 «Кимнинг навбати?». Озодликдан маҳрум қилинган жойларда жазо муддатини ўтаб қайтган шахсларни ижтимоий оқланиши ҳақида. Кишинёвдан кўрсатилади. 20.45 «Ёшлик куйлайди ва рақсга тушади». 21.00 «Время». 21.35 «Қайта қуриш прожектори». 21.45 Иттифоқдош республикалар студияларининг фильмлари. «Бўри уяси». Бадиий фильм. 2-серия. 22.50 Янгиликлар.

ЎзТВ

15.30 «Қувонч». Болалар учун фильм-концерт. 15.55 «Олтинлар». Бадиий фильм. («Мосфильм»). 17.30 Рус адабиёти. Горький ва Ўзбекистон (рус.). 18.00 Янгиликлар. 18.10 «Чумоли Типа». Мультфильм. 18.20 «Ёшлик» студияси кўрсатади. «Келинг, танишамиз». Тожикистон телевидениесининг ёшлар программаси билан таништирамиз. «Тақдир». Телеочерк (рус.). 18.45 «Ёзувчи ва замон». 19.30 «Социалистик қонунчилик ва демократия». 20.00 «Ахборот» (рус.). 20.15 «Долзарб интервью». 20.30 «Ахборот». 20.50 «Волгадан Донгача». Телефильм. 21.00 Москва. «Время». 21.35 Москва. «Қайта қуриш прожектори». 21.45 Область театрлари солистларининг концерти. 22.35 «Йўлдаги курашлар». Бадиий фильм. 2-серия. 00.05 Кўрсатувлар программаси.

ТОШКЕНТ ШАҲРИ ВА ТОШКЕНТ ОБЛАСТИ УЧУН ПРОГРАММА

19.00 «Бир кун хроникаси». Бадиий фильм. («Белорусьфильм»). 20.20 «Фан уфқлари». (такрор.).

ФРУНЗЕ КЎРСАТАДИ:

21.00 Москва. «Время». 21.35 «Қайта қуриш прожектори». 21.45 «Шибете». Сатирик тележурнал. 22.05 «Жадвалдан ташқари поезд». Бадиий фильм. (рус.).

Ҳаёлларга бўламан тутқун..

Т. Каримов фотоси.

Келинг, бир кулишайлик

Форс хандалари

Бахтли кун

Йигит: — Азизим, бугун мен учун энг бахтли кун.

Қиз: — Нега ундай дейсан! Ахир тўйимиз эртага-ку!

Йигит: — Худди шунинг учун бугун бахтли кунимда.

Овқат номи

Араб тилини биламан деб мақтаниб юрган афандидан бир киши сўради:

— Арабчада совуқ ош нима дейилади!

Буни билмайдиган афанди жавоб берди;

— Араблар ҳеч маҳал ошнинг совушига йўл қўймайдилар. Иссиқлигидаёқ еб қўядилар...

Кўпни кўрган...

Кўп юртларга борган, ажойиботларни кўрганлигини мақтаб юрадиган киши ошнасини кўриб қолди. Ҳол-аҳвол сўрашилгач, ошнаси ундан сўради:

— Айтмоқчи, сен Ҳиндистонда бўлганмисан!

— Ҳиндистонда! Ҳа, бўлганман.

— Лекин Африкага бормаган бўлсанг керак!

— Иттифоқо, Африкада икки йил бўлганман.

— Хўш, Америка, Австралиялардачи... у ерларни ҳам биласанми!

«Сайёҳ» у ерларда ҳам бўлганлигини айтди.

— Демак, сен географияни яхши билсанг керак!

— География!... Ҳа... Ҳа... У ердан икки кун аввал қайтдим.

Тиш оғриғи

Бир кишининг тиши қаттиқ оғриб қолди. Дўстларидан бири оғриётган тишни олдириб ташлашни маслаҳат берди.

Эртаси куни улар яна кўришишди.

— Ҳа, оғайни, тишинг оғримаяптими! —сўради ундан дўсти.

— Билмадим. Кеча олдирдим. Оғриётган тишим ўзим билан бирга бўлмаганлиги учун ҳеч нарса деёлмайман.

Ниқоб

Медицина институтида профессор студентдан сўради:

— Айтингчи, нега хирурглар операция пайтида юзларига ниқоб тутишади!

— Агар касал ўлиб қолса, қотиллари ким эканлигини билолмасликлари учун.

Тил дарсида

Муаллим: — Нуши, олмошга иккита мисол келтир!

Нуши: — Ким! Мен!

Муаллим: — Баракалла, аъло.

Форсчадан Наримон ЗУННУНОВ таржимаси.

Редактор Т. М. ҚОЗОҚБОЕВ.

Пайшанба — 22 сентябрь

МТ I

7.00 «120 минут». 9.05 XXIV ёзги Олимпиада ўйинлари. Сеулдан кўрсатилади. 10.05 «Репетиция». Мультфильм. 10.15 Болалар учун фильм. «Артемканинг саргузаштлари». Бадиий фильм. («Ленфильм»). 11.35 Янгиликлар.

***

12.45 Янгиликлар. 13.00 XXIV ёзги Олимпиада ўйинлари. Спорт гимнастикаси. Замонавий бешкураш. Сеулдан кўрсатилади. 19.00 «Садоқат». Телевизион ҳужжатли фильм премьераси. СССР халқ рассоми, СССР Давлат мукофотининг лауреати П. В. Шчербаков ҳақида («Экран»). 16.25 «Музикали ҳазина». Д. Шостакович. 10-симфония. 17.25 «...16 ёшгача ва ундан катталар». 18.10 «Инсон ва қонун». 18.45 «Дунё воқеалари». 19.00 XXIV ёзги Олимпиада ўйинлари. Классик кураш. Велоспорт. Сеулдан кўрсатилади. 21.00 «Время». 21.35 «Қайта қуриш прожектори». 21.50 XXIV ёзги Олимпиада ўйинлари. Сузиш. Оғир атлетика. Классик кураш. Сеулдан кўрсатилади. 00.30 «Дунё воқеалари».

МТ II

9.00 Эрталабки гимнастика.

Ўқув программаси

9.15 «Шахснинг шакллана бошланиши». Илмий-оммабоп фильм. 9.35, 10,35 Табиатшунослик. 2-синф. Куз белгилари. 9.55 «Магнит майдонларининг акс садоси». Илмий-оммабоп фильм. 10.05 Испан тили. 1-йил шуғулланаётганлар учун. 10.55 «Ўсимликлар алифбесини англай бориб...». Илмий-оммабоп фильм. 11.05 СПТУ ўқувчиларига А. Н. Островский. «Момақалдироқ». 11.35, 12.30 Биология. 7-синф. Каналар. 12.00 Испан тили. 2-йил шуғулланаётганлар учун.

12.55 «Бўри уяси». Бадиий фильм. 2-серия. 14.00 Янгиликлар. 14.10 «Ачгяла — бўйдоқ дегани». Телевизион ҳужжатли фильм.

***

15.50 Янгиликлар. 16.00 XXIV ёзги Олимпиада ўйинлари. От спорти. Бокс. Сеулдан кўрсатилади. 19.00 «Қишлоқ янгиликлари». 20.00 «Тунингиз хайрли бўлсин, кичкинтойлар!». 20.15 «Ҳамма учун ва ҳар бир киши учун». Аҳолига стоматологик ёрдам кўрсатиш муаммолари ҳақида. 20.45 Халқ куйлари. 21.00 «Время». 21.35 «Қайта қуриш прожектори». 21.45 Чет эл фильмлари экрани. «Ўн тўрт кишилик стол». (ЧССР телевидениеси). 23.05 Янгиликлар.

ЎзТВ

15.30 «Браслет-2». Бадиий фильм. (Ленфильм). 16.40 «Кичкинтой Мук». Приморье драма театрининг спектакли. 17.50 Янгиликлар. 18.00 «Йирик планда — инсон». Самарқанд чой қадоқлаш фабрикасида чой ишлаб чиқариш муаммолари ҳақида (рус.). 18.45 ВЛКСМ 70 йиллигига. «Ёшлик» студияси кўрсатади. Фарғона область ёшларининг фестивали. 19.30 Бутуниттифоқ XIX партия конференцияси белгилаб берган йўлдан. «Қайта қуришнинг диққат марказида — инсон». 20.00 «Ахборот» (рус.). 20.15 — «Тонгдаги шаҳар». Телефильм. 20.30 «Ахборот». 20.50 «Садо» фильм-концерт. 21.00 Москва «Время». 21.35 Москва. «Қайта қуриш прожектори». 21.50 Хирмонингизга барака. 22.10 «Ретро». Экранда Ўзбекфильм киностудиясининг фильмлари. «Орол балиқчилари» (1957 й., рус.). 23.30 Кўрсатувлар программаси.

ТОШКЕНТ ШАҲРИ ВА ТОШКЕНТ ОБЛАСТИ УЧУН ПРОГРАММА

19.05 «Ўз ихтиёри билан». Бадиий фильм. («Мосфильм»). 20.15 Реклама. 20.25 «Тошкент — Сиэтл» Бирodарлашган шаҳарлар. (рус.).

ДУШАНБА КЎРСАТАДИ:

21.00 Москва. «Время». 21.35 Москва. «Қайта қуриш прожектори. 21.50 «Жамиятда инсон». 23.00 «Кино оламида». «Душанба—88» кинофестивали ҳақида.

Жума — 23 сентябрь

МТ I

7.00 «120 минут». 9.05 XXIV ёзги Олимпиада ўйинлари. Сеулдан кўрсатилади. 10.55 Янгиликлар.

***

11.45 Янгиликлар. 12.00 XXIV ёзги Олимпиада ўйинлари. Енгил атлетика. Спорт гимнастикаси. Сеулдан кўрсатилади. 16.30 «Новаторлар ва консерваторлар». Хатларга жавоблар. 17.15 «Халқ ижодиёти». Телевизион кўрсатув. 17.45 «Язеп Витолс ва унинг ворислари». Ригадан кўрсатилади. 18.15 «Ҳамма учун ва ҳар бир киши учун». Владимир шаҳрида савдони ташкил этиш ҳақида. 18.50 «Дунё воқеалари». 19.05 XXIV ёзги Олимпиада ўйинлари. Сеулдан кўрсатилади. 19.30 Телевизион танишув. Георгий . Товстоногов. 21.00 «Время». 21.35 «Қайта қуриш прожектори». 21.45 XXIV ёзги Олимпиада ўйинлари. Сузиш. Велоспорт. Бокс. Сеулдан кўрсатилади. 00.35 «Дунё воқеалари».

МТ II

9.00 Эрталабки гимнастика.

Ўқув программаси

9.15 «Кристалларнинг ич-ичкарисида». Илмий-оммабоп фильм. 9.35, 10.35 Адабиёт. 4-синф. Эртак. 9.55 «Таассурот». Илмий-оммабоп фильм. 10.05 Инглиз тили 1-йил шуғулланаётганлар учун. 10.55 «Онам ҳақида». Илмий-оммабоп фильм. 11.05 СПТУ ўқувчиларига. Астрономия. Астрономиянинг амалда қўлланилиши. 11.35, 12.35 Тарих. 7-синф. Ватанимиз территориясидаги қадимий давлатлар. 12.05 Инглиз тили. 2-йил шуғулланаётганлар учун.

13.05 «Ўн тўрт кишилик стол». Бадиий фильм. 14.25 Янгиликлар. 14.35 «Инсон, дала, машина». Ҳужжатли фильм.

***

16.30 XXIV ёзги Олимпиада ўйинлари. Бокс. Енгил атлетика. Сеулдан кўрсатилади. 19.30 Тунингиз хайрли бўлсин, кичкинтойлар!». 19.45 Қишки вақтга ўтиш. 19.55 XXIV ёзги Олимпиада ўйинлари. Бокс. Велоспорт. Сеулдан кўрсатилади. 21.00 «Время». 21.35 «Қайта қуриш прожектори». 21.45 «Севганингдан айрилма». Бадиий фильм (М. Горький номли киностудия). 23.05 Янгиликлар.

ЎзТВ

15.30 «Сен менинг қўшиғимсан, Қозоғистон». Фильм-концерт. 16.20 «Ноктюрн». Бадиий фильм. (Рига киностудияси) 17.40 «Тўртинчи ёз» Телефильм. 18.00 Янгиликлар. 18.10 «Янги музикали нашрлар». 18.45 «Ахборот» (рус.). 19.00 Футбол бўйича СССР чемпионати. «Пахтакор» — «Колос» (Никополь). «Пахтакор» Марказий стадионидан олиб кўрсатилади. Танаффус пайтида «Ахборот». 20.45 Долзарб интервью. 21.00 Москва. «Время». 21.35 Москва. «Қайта қуриш прожектори». 21.45 «Сиҳат-саломатлик». Илмий-оммабоп программа. 22.35 «Оламга саёҳат». Кинокўрсатув. 23.35 «Икки театр учун тугалланмаган пьеса». Ҳужжатли фильм. 00.05 Кўрсатувлар программаси.

ТОШКЕНТ ШАҲРИ ВА ТОШКЕНТ ОБЛАСТИ УЧУН ПРОГРАММА

19.05 «Болажон қиз». Бадиий фильм. (ЧССР). 20.25 «Озиқ-овқат Программаси — умумхалқ иши». Тошкент область Бўстонлиқ районидан кўрсатув.

ДУШАНБА КЎРСАТАДИ:

21.00 Москва. «Время». 21.35 Москва. «Қайта қуриш прожектори». 21.45 «Материалларимиз изидан». 22.15 «Театр сизнинг хонадонингизда». М. Хаёлов. «Адашган». А. С. Пушкин номли Ленинобод музикали комедия театрининг спектакли.

Шанба — 24 сентябрь

МТ I

7.00 «120 минут». 9.00 XXIV ёзги Олимпиада ўйинлари. Сеулдан кўрсатилади .10.00 «Пропагандистлар куни». 10.30 «Ҳайвонот оламида». 11.30 1988 йил қўшиқлари. 11.45 Халқаро программа. 12.45 Қишки вақтга ўтиш. 12.55 XXIV ёзги Олимпиада ўйинлари. Спорт гимнастикаси. Енгил атлетика. Сеулдан кўрсатилади. 16.30 ВЛКСМ 70 йиллигига. «Севишганлар». Бадиий фильм. («Ўзбекфильм»). 17.55 XXIV ёзги Олимпиада ўйинлари. Енгил атлетика. Велоспорт. Сеулдан кўрсатилади. 21.00 «Время». 21.35 «Қайта қуриш прожектори». 21.50 XXIV ёзги Олимпиада ўйинлари. Сузиш. Велоспорт. Оғир атлетика. Сеулдан кўрсатилади. 00.45 Янгиликлар.

МТ II

8.30 Эрталабки гимнастика. 8.50 «Музика ҳамон янграрди». Фильм-концерт. 9.15 «Ҳаракат хавфсизлиги учун». 9.20 «Уларга Ватан қанот бахш этган». Ҳужжатли фильм. 9.55 «Аве соль» Рига камер хори куйлайди. 10.25 «Ташмачилар». Телевизион ҳужжатли фильм премьераси (Пермь). 10.45 Д. Брубек. Икки фортепьяно учун композиция. 11.00 XXIV ёзги Олимпиада ўйинлари. Академик эшкак эшиш. Енгил атлетика. Сеулдан кўрсатилади. 13.30 «Урушнинг тўртинчи йили борарди». Бадиий фильм. 14.50 Мультфильм. 15.00 Мамлакат театрлари намойиш этади. «Хилватдаги турмушдан саҳналар». («Меҳнат билан топилган нон»). А. В. Луначарский номли Тамбов драма театри фильм-спектаклининг премьераси. А. Н. Островский пьесаси асосида. 17.20 Телевизион музикали абонемент. Д. Ойстрах. 1-кўрсатув. 18.20 «Оқ либосдаги аёл». Бадиий фильм. 1 ва 2-сериялар («Молдова-фильм»). Танаффус пайтида (19.40—«Тунингиз хайрли бўлсин, кичкинтойлар!». 21.00 «Время». 21.35 «Қайта қуриш прожектори». 21.45 Иттифоқдош республикалар студияларининг фильмлари. «Тарсаки». Бадиий фильм («Арманфильм»). 23.15 Янгиликлар.

ЎзТВ

9.00 «Ассалому алайкум». Информацион-музикали программа.

***

10.30 «Даволаш физкультураси». 10.40 «Ёшлик» студияси кўрсатади. «Дўстлик маршрутлари бўйлаб». Кўрсатув учинчи меҳнат семестрининг якунларига бағишланади. 11.10 «Оналар мактаби». 11.40 «Ҳужжатли экран». Кинокўрсатув. 12.40 «Китоб дўстлари». Телеальманах (рус.). 13.15 «Мактаб ислоҳоти — ҳаётга!». 13.50 «Замандас». Қишлоқ хўжалик ходимлари учун программа (қозоқ тилида). 14.50 «Касаба союз ҳаёти». Гражданларнинг иш жойидан бўшаши ва уларни ишга жойлаштириш ҳақида (рус.).

***

17.35 Кўрсатувлар программаси. 17.40 Ўсмирлар учун. «Тенгдошлар». 18.25 «Эстрада калейдоскопи». 19.30 «Бугун—пропагандистлар куни». 20.00 «Ахборот» (рус.). 20.15 «Комсомол прожектори». Республикада ёшлар туризмининг аҳволи ҳақида. 20.30 «Ахборот». 20.50 «Рок услубидаги парадокс». Катталар учун мультфильм. 21.00 Москва «Время». 21.35 Москва. «Қайта қуриш прожектори». 21.50 «Шарқ юлдузи» журнали саҳифаларида. 22.35 Пахтакорлар учун кечки музикали программа. 23.55 Кўрсатувлар программаси.

ТОШКЕНТ ШАҲРИ ВА ТОШКЕНТ ОБЛАСТИ УЧУН ПРОГРАММА

ДУШАНБА КЎРСАТАДИ.

Якшанба — 25 сентябрь

МАШИНАСОЗЛАР КУНИ

МТ I

8.00 Янгиликлар. 8.15 «Спортлото» тиражи. 9.25 XXIV ёзги Олимпиада ўйинлари. Сеулдан кўрсатилади. 9.55 «Будильник». 10.25 «Тонгги почта». Музикали кўрсатув. 10.55 «Совет Иттифоқига хизмат қиламан!». 11.55 XXIV ёзги Олимпиада ўйинлари. Спорт гимнастикаси. Енгил атлетика. Сеулдан кўрсатилади. 16.00 «Қишлоқ янгиликлари». 16.50 «Эртак ҳузурида меҳмонда». «Гўзал Василиса» Бадиий фильм. («Союздетфильм»). 18.00 «Халқаро панорама». 18.45 «Белорусьфильм» студиясининг ҳужжатли фильмлари: «Мотоблок», «Беларус» МТЗ-0,5. «Таврия»—ёмғир ёғдирувчи машинаси». 19.00 XXIV ёзги Олимпиада ўйинлари. От спорти. Сузиш. Дзюдо. Сеулдан кўрсатилади. 21.00 «Время». 21.35 XXIV ёзги Олимпиада ўйинлари. Оғир атлетика. Сузиш. Дзюдо. Сеулдан кўрсатилади. 23.35 Янгиликлар.

МТ II

8.30 Зарядкага сафланинг! 8.50 «Қалбинг сарчашмаси». Концерт. Краснодардан кўрсатилади. 9.25 «Етти тепаликда». Смоленск ҳақида телевизион ҳужжатли фильм. 9.55 XXIV ёзги Олимпиада ўйинлари. Енгил атлетика. Академик эшкак эшиш. Сеулдан кўрсатилади. 12.20 «Ярим тунгача ва ярим тундан сўнг!». Информацион-музикали программа (21 августдаги кўрсатув такрорланади). 14.10 Мультфильмлар. «Ов», «Хайр, жар», «Сўнгги ов». 14.40 «КВН». Новосибирск ва Днепропетровск Давлат университетлари командаларининг учрашуви (16-июлдаги кўрсатув такрорланади). 16.30 «Собиқ Поварскаяда княжна Мешчерская ҳузурида». «Позиция» программасига илова. Кўрсатувни ёзувчи Г. Боровик олиб боради. 17.00 XXIV ёзги Олимпиада ўйинлари. Сувга сакраш. Сеулдан олиб кўрсатилади. 18.00 «Дмитрий Шостакович». Телевизион ҳужжатли фильм. «Ватаннинг қадрдон кишилари» туркумидан. 19.00 «Давр машинкаси». Катталар учун мультфильм. 19.30 «Николай Буянов. Итальянча каприччио». Ҳужжатли фильм премьераси (Украина хроникал-ҳужжатли фильмлар студияси). 20.00 Тунингиз хайрли бўлсин, кичкинтойлар! 20.15 1988 йил қўшиқлари. 20.30 «Деразa». Қисқа метражли телевизион бадиий фильм премьераси. («Экран»). 21.00 «Время». 21.35 «Дрезден-88» халқаро фестивалининг якунловчи концерти. ГДРдан кўрсатилади. 00.05 Янгиликлар.

ЎзТВ

9.00 «Ассалому алайкум». Информацион-музикали программа.

***

10.00 «Оила даврасида». Кинопрограмма. 10.30 «Биргаликда куйлаймиз». Н. Норхўжаев, П. Мўмин. «Олтин пахтам — оппоғим» (такрор.). 10.50 «Театр ва замон» (рус.). 11.35 Мактаб ўқувчилари учун. «Светофор». 12.30 «Шахмат мактаби». 13.00 «Дўстлик экрани». Ўрта Осиё республикалари ва Қозоғистон телевидениеларининг биргаликдаги программаси. Олмаотадан кўрсатилади. 14.00 «Қўшиқ бизга ҳамиша ҳамроҳ». 14.50 Ҳамза Ҳакимзода Ниёзий туғилган куннинг 100 йиллигига. К. Яшин, А. Умарий. «Ҳамза». Қўқон халқ театрининг спектакли. 16.45 «Йўл ҳаракати хавфсизлиги учун». 17.15 Реклама.

***

17.30 Кўрсатувлар программаси. 17.35 «Мультипанорама». 18.20 «Ўйинчи». Ҳужжатли фильм. 18.40 «Ёшлик» студияси кўрсатади. «Иқбол» қизлар конкурс программаси. 20.00 «Ахборот» (рус.). 20.20 «Балкон». Мультфильм. 20.30 «Ахборот». 20.50 «Наштар». Сатирик киножурнал. 21.00 Москва. «Время». 21.35 «Мусиқа жавони». Тележурнал. 22.15 «Қора қисқичбақа чангалида». Бадиий фильм (Рига киностудияси). 23.40 Кўрсатувлар программаси.

ТОШКЕНТ ШАҲРИ ВА ТОШКЕНТ ОБЛАСТИ УЧУН ПРОГРАММА

ФРУНЗЕ КЎРСАТАДИ.

ТОШКЕНТ оқшоми

Ўзбек ва рус тилларида мустақил равишда нашр этилади.

«Тошкент оқшоми»

(«Вечерний Ташкент») — орган Ташкентского горкома Компартии Узбекистана и городского Совета народных депутатов.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриётининг Меҳнат Қизил Байроқ орденли босмахонаси. Тошкент шаҳри.

РЕДАКЦИЯ АДРЕСИ: 700083, Тошкент, Ленинград кўчаси, 32.

ТЕЛЕФОНЛАР: бўлимлар: партия турмуши ва пропаганда — 32-54-19; совет қурилиши ва халқ контроли — 32-54-34; саноат, транспорт ва алоқа — 33-08.74, 32-57-84; шаҳар хўжалиги, савдо ва маиший хизмат — 32-55-39, капитал қурилиши — 32-58.85; фан ва ўқув юртлари — 32-53.10; физкультура ва спорт, ҳарбий-ватанпарварлик тарбияси — 32-55.32; маданият — 32-53-83; ахборот — 33-28-95; хатлар ва оммавий ишлар —33.29-70; иллюстрация — 32-55-37; жамоатчилик редакцияси — 33.99-42, 32-53-66; «Ташкентская неделя» рекламалар иловаси — 32-56.84; эълонлар — 33-81-42.

Р — 14146. Якшанбадан ташқари ҳар куни чиқади. Ички саҳифаларга 19.50 да қўл қўйилган. (График бўйича 17.00 да қўл қўйилиши лозим). Тиражи — 108.220. Индекс 64690. 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10